EILANDSRAAD VAN ARUBA.

Notulen 1960 no. 5

N O T U L E N

van de openbare vergadering van de Eilandsraad van Aruba op woensdag 14 september 1960 des avonds om acht uur.

VOORZITTER: F.J.C. Beaujon, Gezaghebber van het eilandgebied Aruba.

SEKRETARIS: L.C.M. Kerstens, sekretaris van het eilandgebied Aruba.

Aanwezig de leden: L.A.I. Chance, P. Croes, M. Croes, O.S. Henriquez, A. Werleman, I.S. de Cuba, M. Henriquez, M. de Cuba, F. Wernet, J. Geerman, E.R. Finck, L.V. Britten, F.S. Kelly, D. Flemming, A.I.W. Wijngaarde, C.A. Eman, D.G. Croes.

Afwezig de leden: E.M. Laclé, F.V. Laclé, D.C. Mathew en E.O. Petronia.

De Voorzitter opent de vergadering.

N.B. In verband met het defect raken van de bandopname-apparaten zal het eerste gedeelte van de vergadering in verslag vorm worden weergegeven.

De Voorzitter maakt de reden van verhindering van de heer F.V. Laclé bekend en stelt daarna aan de orde punt 1 van de agenda:

Ingekomen stukken:

a. Derde wetenschappelijke balans naar de toestand op 31 december 1958 van het Gouvernementswerklieden-pensioenfonds van de Nederlandse Antillen.

b. Verslag omtrent het Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen over het jaar 1959.

c. Brief van het Bestuurscollege dd. 21 juni 1960 no. 6076 betreffende de werkverschaffing (Bijlage 1960 no. 38).

d. Landsbesluit van 1 juli 1960 no. 1, A.S. no. 6675, houdende aanwijzing van de heer I.S. de Cuba, gedeputeerde van het Eilandgebied Aruba, als waarnemend Gezaghebber.

Deze stukken worden zonder hoofdelijke stemming voor kennisgeving aangenomen.

e. Ontwerp-eilandsverordening, houdende buitenwerkingstelling voor zoveel betreft het eilandgebied Aruba van de regelen voor de heffing en invordering van schoolgelden, opgenomen in het Onderwijsbesluit 1935, Pb. 1935 no. 49. (Ag. no. 7727; bijlage 1960 no. 47).

f. Brief van het Bestuurscollege dd. 6 september 1960 no. 1455/8304 betreffende uitgifte van grond in erfpacht aan het Adventzendingsgenootschap (Bijlage 1960 no. 48).

De stukken worden op voorstel van de Voorzitter zonder hoofdelijke stemming verwezen naar de huishoudelijke vergadering.

De Voorzitter stelde vervolgens aan de orde punt 2 van de agenda.

2. Eilandsverordening tot wijziging van de begroting voor 1960 (1e wijziging). (Ag. no. 5542; bijlage 1960 no. 34).

DE HEER L.A.I. CHANCE sprak over de gebeurtenissen op het haventerrein, die volgens hem niet in de haak zouden zijn. Hij wilde de Voorzitter als Hoofd van de Politie op de hoogte stellen van het feit, dat een zekere José Hernandez de vorige dag de werklieden op het haventerrein opdracht zou hebben gegeven om de "Hosanna 2" niet te lossen; het schip had goederen aan boord, die uit de Dominikaanse Republiek afkomstig waren en om die reden zou het geboycot moeten worden. Indien de "Hosanna 2" toch gelost zou worden, zo zou Hernandez gedreigd hebben, zou Venezuela mogelijk "de deuren voor ons sluiten".
Hiermede zou Hernandez bedoelen, dat Venezuela mogelijk de olietoevoer

zou kunnen stopzetten. Hoewel een goede relatie met het nabuurland Venezuela zeer gewenst is, kan een dergelijk optreden van Hernandez slechts afgekeurd worden.
De heer Chance vroeg zich af in wiens opdracht en met welke bevoegdheid Hernandez zo is opgetreden. Hij verzocht dat een onderzoek zou worden ingesteld naar het gebeurde en indien mocht blijken, dat Hernandez Aruba in een geschil als het onderhavige brengt er strafmaatregelen tegen hem genomen worden. Mocht blijken dat Venezuela zelf het verzoek gedaan heeft om de "Hosanna 2" te boycotten, dan dient dit langs diplomatieke weg geregeld te worden.

DE HEER C.A. EMAN verzocht het Bestuurscollege een overzicht over te leggen van de door de Raad verleende machtigingen tot het doen van uitgaven waarvoor nog geen crediet op de begroting was uitgetrokken. Hij wenste tevens ingelicht te worden of alle credieten, waarvoor de Raad machtiging had verleend in deze suppletoire begroting zijn opgenomen.

DE VOORZITTER verklaarde naar aanleiding van hetgeen door de heer Chance naar voren was gebracht dat hij van het gebeurde geen kennis droeg. Hij hoorde dit voor het eerst.

DE HEER GEDEPUTEERDE O.S. HENRIQUEZ zeide op de vragen van de heer Eman dat aan een en ander de nodige aandacht zal worden besteed bij de eerstvolgende suppletoire-begroting. Indien op deze begrotingswijziging er bepaalde posten gemist worden, dan is dat te wijten aan het feit, dat de indiening per 15 juni geschiedde en wijzigingen vlak vóór en na genoemde datum niet meer konden worden opgenomen.

DE HEER L.A.I. CHANCE zeide dat hij verwachtte, dat er een onderzoek ingesteld zal worden naar het gebeurde op het haventerrein.

DE HEER L.V. BRITTEN vroeg wie de advokaat is, die belast zal worden met de civiele procedures van het eilandgebied, i.v.m. de inning van achterstallige huishuur e.d.

DE HEER GEDEPUTEERDE O.S.HENRIQUEZ antwoordde hierop, dat de heer Mr. Hartong de heer Mr. van der Voort heeft opgevolgd, als advokaat van het eilandgebied.

DE HEER M. CROES herinnerde i.v.m. de achterstallige huishuur het Bestuurscollege eraan, dat gerechtelijke invordering slechts kan geschieden bij machtiging van de Raad. Deze machtiging was, voor zo ver hem bekend, nog niet aan het Bestuurscollege verleend.

DE HEER L.V. BRITTEN zeide dat hij geen persoonlijke opmerkingen had op de heer Mr. Hartong, doch hij wenste wel even op te merken, dat Mr. Hartong tegelijkertijd in lands-en eilandsdienst is. Hij is namelijk ook Sekretaris van de Voogdijraad.
Hij stelde voor om de heer H.Th. Lopez, werkzaam bij het Ontvangerskantoor, als jurist te laten fungeren in voorkomende gevallen. Deze heeft daar de bevoegdheid voor. Indien aan de heer Lopez voor dit werk een salarisverhoging wordt toegekend, dan zou dat veel goedkoper uitkomen. De heer Mr. Hartong krijgt, per maand F. 600,-- van het eilandgebied en bovendien het salaris als ambtenaar in landsdienst. De heer Britten wenste te weten hoeveel procedures er maandelijks voorkomen.

DE HEER GEDEPUTEERDE O.S. HENRIQUEZ meende dat het niet uitzonderlijk was, dat iemand zowel in lands- als in eilandsdienst is; dat is b.v. vaak het geval bij de Politie. De toestemming is verzocht aan en verkregen van het Land voor de uitvoering van werkzaamheden ten behoeve van het eilandgebied door Mr. Hartong.
Wat betreft het voorstel van de heer Britten ten aanzien van de heer H.Th. Lopez, zei de heer Gedeputeerde Henriquez, dat die mogelijkheid de volle aandacht heeft van het Bestuurscollege.
Het aantal procedures per maand varieert doch dit zou op het Bestuurskantoor nader kunnen worden nagegaan.

DE HEER L.V. BRITTEN: merkte bij post 2.03.05.1.85. "bevordering veiligheid aan de stranden", op, dat de aan de stranden aangebrachte reddingsboeien door de kinderen als speelgoed worden gebruikt. Ook maakte hij bezwaar tegen een Portugees, die met zijn jeep langs het strand rijdt, tot vlak bij het water. Laatst was een meisje bijna door hem aangereden.

N.B. Van hieraf wordt de vergadering woordelijk verslagen.

DE VOORZITTER: In antwoord op hetgeen de heer Britten naar voren had gebracht, wens ik hem mede te delen, dat aandacht zal worden geschonken aan de 2 punten en ik moet eraan toevoegen, dat thans in bewerking is een concept-verordening, die deze materie regelt en welke binnenkort zal worden ingediend.

Bladzijde 4, 5.

DE HEER L.V. BRITTEN: Ik ben vandaag een beetje vervelend, maar het is mijn volste recht. Mijnheer de Voorzitter, aangezien de Harmonie Sint Michael en de Sint Jan's Fanfare zijn opgeheven, zal ik willen voorstellen om de subsidie van de Jeugdclub "De Troepialen" te verhogen met F. 600,--. Ik dank U.

DE HEER O.S. HENRIQUEZ, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, het voorstel van de heer Britten om de subsidie van de Jeugdgroep " De Troepialen" te verhogen met F. 600,-- vind ik natuurlijk zeer sympathiek, als iedere verhoging van iedere subsidie voor iedere vereniging op Aruba erg sympathiek zal wezen. Wij zouden dat niet alleen voor "De Troepialen moeten doen, ik zou dan zeggen om alle subsidies te verhogen. Ik vind dit nogal een voorstel, dat zo'n beetje uit de lucht is gegrepen, een beetje wild, en bovendien wil ik waarschuwen voor dergelijke spontane voorstellen in de Raad, want dat vind ik gevaarlijke precedenten, uiteindelijk worden subsidies beoordeeld door het Bestuurscollege aan de hand van overgelegde stukken en worden ook de bijdragen bepaald volgens de richtlijnen in de subsidieverordening opgenomen. Om nu zomaar in de Raad te gaan zeggen, "wij doen er een bedrag bij", met alle sympathie voor de vereniging, geloof ik, dat dát een gevaarlijke precedent zal wezen. Overigens zou ik de heer Britten willen mededelen, Mijnheer de Voorzitter, dat de Jeugdgroep "De Troepialen" valt onder de vereniging "La Salle", en deze vereniging is een overkoepelend lichaam van vele andere verenigingen over het eiland o.a. de vereniging van "Troepialen" en zodoende heeft La Salle een verzoek gericht tot het Bestuurscollege om subsidie voor een heel groot bedrag, dat dan beschikbaar zal worden gesteld voor al deze verenigingen, o.a. "De Troepialen. Dit verzoek is op het ogenblik in studie en ik wil niet vooruitlopen, ik kan nog geen bedragen noe-

men, maar ik geloof dat de heer Britten gerust kan wezen want het is nl. de bedoeling van het Bestuurscollege om op de begroting 1961 een zeer belangrijk bedrag uit te trekken aan subsidie voor de vereniging La Salle, en dus o.a. ook voor de (vereniging) "De Troepialen".
Ik zou dus de Raad in overweging willen geven om rustig deze begroting 1961 af te wachten, want ik geloof, dat de vereniging La Salle voorlopig hiermee geholpen is, dit jaar.

DE HEER C.A. EMAN: Mijnheer de Voorzitter, op bladzijde 5, post # 2.07.03. 5.79; Kosten van peilingen en boringen: Ik zou graag willen vragen, hoe het staat met de peiling en wanneer men verwacht, dat de werkzaamheden daaraan verbonden zouden zijn afgelopen en of van de bevinding van de peiling rapport aan de Raad zou kunnen worden overgelegd.

DE HEER O.S. HENRIQUEZ, GEDEPUTEERDE: De peilingen zijn in volle gang. Men is nu ongeveer een maand bezig. We kunnen nog niets zeggen van de resultaten, want er liggen nog 2 à 3 maanden voor de boeg. Bovendien worden monsters opgestuurd naar Holland om getest te worden, dus wij kunnen nog maar weinig zeggen van de resultaten. Er bestaat helemaal geen bezwaar om het deskundig technisch rapport ter inzage te stellen voor de leden van de Raad.

DE VOORZITTER: Bladzijde 5, 6, 7, 8, 9. Titel C.

DE HEER C.A. EMAN: Bladzijde 9; post 4.08.03.1.75. Mijnheer de Voorzitter, bouwen van schubtafel te Noord; ik wil gaarne iets vernemen over de koelinrichting, die ook op de Noord zou worden opgericht, opdat ook de vissers in de gelegenheid zouden worden gesteld om hun vangst te conserveren. Toendertijd, ik meen enkele jaren terug, werden de gelden reeds daarvoor gevoteerd en ik wil graag aandringen bij het Bestuurscollege, dat het Bestuurscollege zo spoedig mogelijk met voorstellen in deze richting komt.

DE VOORZITTER: Mijnheer Eman, dat zal in overweging genomen worden.

DE HEER C.A. EMAN: Mijnheer de Voorzitter, bladzijde 9, post 4.07.04.0.88; tevens zou ik gaarne willen weten, of het Bestuurscollege aan de Raad zou kunnen mededelen, m.b.t. de voorgenomen verlenging van de startbaan, in welke richting dat zou gaan.

DE HEER O.S. HENRIQUEZ, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, ik kan me indenken, dat daarvoor zekere belangstelling voor bestaat, net zo goed als met de boringen in de haven. Het spijt me echter, dat wij nog niet zover zijn, dat wij definitief kunnen mededelen, hoe dat gaat met die startbaan. Dat is nl. nog in studie. Door de Dienst Openbare Werken wordt dit nu bekeken. Er worden n.l. diverse mogelijkheden uitgewerkt en de kosten worden berekend voor ieder plan om dan dus te kunnen nagaan welk plan het meest voordelig is. Wij zullen zodra deze plannen definitief zijn uitgewerkt, maar natuurlijk pas wanneer de financiering ook geregeld is, daarmee in de Raad komen. Het plan komt uiteindelijk in de Raad, het is nu nog een beetje prematuur. Wij weten het zelf eigenlijk nog niet.

DE HEER C.A. EMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik zou alleen maar willen zien, dat wanneer wij overgaan tot deze verlenging, wij niet vast gebonden zullen zijn aan een bepaalde richting.

DE VOORZITTER: Bladzijde 9,10.
Het afschrift, het ontwerp in zijn geheel. Wenst iemand hoofdelijke stemming?
Niemand wenst hoofdelijke stemming, dus het ontwerp wordt aangenomen.

DE VOORZITTER: Ik stel thans aan de orde punt 3 van de Agenda.

3. Eilandsverordening tot intrekking van de Eilandsverordening tot wijziging van de Overdrachtsbelastingverordening 1908 (Pb. 1908 no. 49), Ab. 1953 no. 4 (Ag. no. 3028; bijlage 1960 no. 35).

De Algemene Beschouwingen woren geopend.
Wenstiemand het woord? Niemand wenst het woord, dan worden de Algemene Beschouwingen gesloten.

Ik stel thans aan de orde artikelsgewijze behandeling van het ontwerp.
Artikel 1, artikel 2, het afschrift, het ontwerp in zijn geheel.
Wenst iemand hoofdelijke stemming?
Niemand wenst hoofdelijke stemming. Dan wordt het ontwerp aangenomen.

4. Eilandsverordening tot intrekking van de Eilandsverordening tot wijziging van de Verkopingverordening 1908 (Pb. 1908 no. 51), Ab. 1953 no. 3 (Ag. no. 6991;bijlage 1960 no. 36).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt het ontwerp aangenomen.

5. Verzoekschrift van Cerilio Feliciano en 151 anderen betreffende aansluiting van hun woningen op het elektriciteitsnet (Ag. no. 7068; bijlage 1960 no. 37).

DE HEER A. WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, hier hebben wij te doen met een verzoekschrift, dat direkt aan de Eilandsraad is gestuurd. Ofschoon wij in het verleden weinig van zulke verzoeken hebben gehad, die wij direkt moeten beantwoorden, denk ik, dat het wel juist is, dat de Raad ook deze keer, ook voor andere gevallen dan, wanneer de rekwestranten zich direkt tot de Raad wenden, rekewstranten antwoord stuurt. Ik heb reeds in de Commissie-vergadering het een en ander gezegd en ik heb een brief geconcipieerd die ik dan even zal voorlezen, maar ik zal eerst een afschrift aan de verschillende frakties doen toekomen; de inhoud is precies hetzelfde zoals in het Algemeen Verslag is vermeld, Mijnheer de Voorzitter, ik zal hem even voorlezen.

Aruba, 14 september 1960.

Aan de heren Cerilio Feliciano en 151 andere rekwestranten,
p/a Ayó # - zoveel, ik zal de Sekretaris willen verzoeken het juiste adres te willen vermelden, Paradera.

"Naar aanleiding van Uw verzoekschrift dd. 7 juni 1960, heeft de Eilandsraad de eer de ontvangst te bevestigen van genoemde verzoekschrift.
Tevens wenst de Raad hiermede U mede te delen, dat deze aangelegenheid de volle aandacht heeft van de Raad en van het Bestuurscollege en dat de Raad het Bestuurscollege heeft verzocht, de nodige plannen voor te bereiden en bij de Raad in te dienen, met betrekking tot de elektrificatie van de wijken, die nog niet op het elektriciteitsnet zijn aangesloten.

Gestreefd zal worden de elektrificatie van deze wijken te laten plaatsvinden binnen een periode van 3 jaar.
Namens de Eilandsraad van het Eilandgebied Aruba, de Gezaghebber en de Sekretaris.

Ik zou de Raad willen voorstellen om een brief van deze strekking naar de rekwestranten te sturen, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER L.V. BRITTEN: Mijnheer de Voorzitter, uit de Memorie van Antwoord hebben wij vernomen, dat 52 wijken nog steeds met geduld z tten te wachten op elektrificatie. Als stroom inderdaad geen behoefte was voor deze mensen dan hadden zij zeker geen moeite gedaan om een verzoekschrift te doen circuleren voor het ophalen van handtekeningen, teneinde het Bestuurscollege op het hart te drukken, dat zij niet langer, dat zij niet langer kunnen wachten en dat er een oplossing moet komen. Indien er zelfs een of ander beletsel voor de aansluiting der bedoelde wijken schuilt, dan acht ik het de verplichting van het Bestuurscollege om gezamenlijk met de Elmar deze te herzien, zodat deze mensen in hun behoeften geholpen kunnen worden, ofschoon laatst een brief gericht is tot de Elmar. Maar ik vraag me af, waarom tot nu wachten, om de Elmar erop attent te maken, dat er een oplossing moet komen. Ik ben de mening toegedaan, dat wanneer deze mensen geen verzoekschrift hadden ingediend bij het Bestuurscollege, deze zaak dan doodkalm was blijven liggen en zeker gedurende vele jaren.
Mijnheer de Voorzitter, deze mensen zijn ook belastingbetalers en het is onze verplichting om alles, wat er in ons vermogen ligt te doen om deze mensen te helpen in de letterlijke zin des woord. Laten wij het doen, zoals het goede regeerders betaamt.
Mijnheer de Voorzitter, ik juich het oe, dat uiteindelijk het Bestuurscollege een aanvang heeft gemaakt, om de oplossing te stimuleren, zodat deze arme stakkers binnenkort van stroom kunnen worden voorzien.

DE HEER E.R. FINCK: Mijnheer de Voorzitter, ik vind het enigszins pijnlijk, dat deze zaak hier in de Raad behandeld moet worden. Ik had het daarom juist zoveel beter geacht, wanneer deze 151 ondertekenaars van dit verzoek zich gericht hadden tot het Bestuurscollege en niet tot de Raad opdat dan de Raad eventueel het Bestuurscollege in overweging kon geven, wat voor antwoord deze mensen zouden kunnen ontvangen. Dit wil echter niet zeggen, dat wij het niet eens zijn met het voorstel, dat is de brief zonet voorgelezen door het lid Werleman, ik ben alleen maar bang, Mijnheer de Voorzitter, dat in de toekomst misschien hier antwoorden gestuurd zullen moeten/aan mensen en dat wij hier urenlang over zullen moeten debatteren. Ik geloof, dat dit antwoord de goedkeurring draagt van alle leden, maar het kan best voorkomen, dat in de toekomst, om een brief op te stellen, Mijnheer de Voorzitter, als antwoord aan 151 rekwestranten door 21 mensen, Mijnheer de Voorzitter, dit dagen lang kan duren vóór de redactie goed gekozen is ter voldoening van alle leden. Maar, Mijnheer de Voorzitter, dat is naar aanleiding van het feit, dat deze mensen de brief gericht hebben aan de Eilandsraad en nu moet de Eilandsraad deze mensen natuurlijk antwoorden.
Mijnheer de Voorzitter, over de zaak zélf, waarom wij het pijnlijk vinden is, omdat deze zaak in een politieke sfeer gebracht wordt, want wanneer wij moeten werken met regels, met wetten, met reglementen, met overeenkomsten, die gemaakt zijn door twee lichamen, dan is het moeilijk, is het minder elegant, dat er iemand komt zeggen: "Deze mensen betalen ook belasting, dus hebben ook recht op licht".

/ worden

Mijnheer de Voorzitter, wie twijfelt daaraan? Wij weten allemaal dat iedereen op Aruba aangesloten dient te zijn op het lichtnet, maar Mijnheer de Voorzitter, er is een hek, dat het Bestuurscollege in de weg staat om dit te realiseren en dit hek, Mijnheer de Voorzitter, is artikel 4 van de overeenkomst die gemaakt werd met de N.V. Elmar en de toenmalige Regering.
Mijnheer de Voorzitter, dubbel pijnlijk is het, dat een lid van een Partij, die vroeger in de Regering zat en die die overeenkomst gesloten heeft met de Elamr, nu komt schreeuwen: "Het is noodzakelijk, dat deze mensen licht krijgen!"
Mijnheer de Voorzitter, het is pijnlijk, dat men politiek brengt in de voorziening van licht voor de mensen. Deze mensen, zitten daar in de buitendistrikten en morgen wordt er natuurlijk verteld: "Wij hebben gevraagd om licht, maar het Bestuurscollege wou het niet geven". Daarom is deze zaak, Mijnheer de Voorzitter, minder elegant. En ik was zeker niet van plan om over deze zaak te praten, Mijnheer, onze fraktie zou het er roerend mee eens zijn , daar wij weten, dat het Bestuurscollege nu ernstige pogingen aanwendt om tot een overeenkomst te komen met de Firma Elmar, maar helaas konden wij hieraan niet voldoen, door stil te blijven en dit goed te keuren omdat wij zien dat van de andere zijde, deze zaak, zoals ik reeds zei, in de politieke sfeer gebracht wordt.
Mijnheer de Voorzitter, als wij even een vergelijking maken van nu en 6, 7 jaren geleden, 8 jaren geleden, laten wij de toestand even vergelijken, Mijnheer de Voorzitter, dan was alleen Oranjestad, San Nicolaas en omgeving, die van licht voorzien waren. Nu is het wat je noemt, nog niet het hele eiland ervan voorzien, maar dan wel een groot deel, een grotere deel dan voorheen. En, Mijnheer de Voorzitter, de heer Britten en alle leden hier weten het even goed als ik, zij hebben het contrakt gezien, artikel 4 zegt, dat het niet kan, dat wij het niet kunnen vragen, maar dat het afhangt van het aantal huizen, dat het afhangt van de hoeveelheid afname van elektriciteit in elk deel, in elke parochie en dat wéét de heer Britten, Mijnheer de Voorzitter, en daarom vind ik het niet juist, dat de heer Britten vanavond hier komt vertellen, dat het Bestuurscollege, de verplichting heeft, om deze mensen te voorzien van licht.
Mijnheer de Voorzitter, ik wil niet hier zo zitten op de stoel van het Bestuurscollege, maar ik weet en ook de oppositie weet het, dat het Bestuurscollege alle krachten aanwendt, haar uiterste best doet, om geheel Aruba te voorzien en aan te sluiten op het lichtnet.
En, Mijnheer de Voorzitter, dezerzijds hebben wij vertrouwen in het Bestuurscollege, dat binnen drie jaren of misschien op korter termijn, geheel Aruba voorzien zal zijn van licht evenals nu het geval is, dat heel Aruba nu aangesloten is op het waternet. Ik dank U.

<u>DE HEER C.A. EMAN:</u> Mijnheer de Voorzitter, ettelijke malen heeft onze fraktie gepleit voor de aansluiting van de wijken op het elektriciteitsnet, die daar nog niet op zijn aangesloten. Het rekest van de heer Cerilio Feliciano en 151 andere,heeft, naar wij met grote voldoening kunnen constateren, dit onderwerp weer in het brandpunt der belangstelling gebracht. Bij voorbaat zouden wij ons kunnen verenigen met een voorstel dat het eilandgebied zich garant stelt voor de inwoners van deze wijken, zoals in artikel 4 der concessie met de O.G.E.M. eventueel vereist. Er zijn echter wijken, Mijnheer de Voorzitter, die zonder deze garantstelling wel voldoen aan de eis van artikel 4, en hieronder vallen

zeker: Ayó, Matividiri, Rooi Prikichi en Cashero, zodat de Elmar tot de gevoorschreven aansluiting zou moeten overgaan. Daar is er een complex van heel dicht bij-elkaar-staande huizen, zodat makkelijk en goedkoop een uitbreiding van het elektriciteitsnet, dat heel dichtbij deze buurten reikt, kan geschieden, waardoor de kosten, ex. artikel 4 der concessie gedekt zullen zijn.
Ik stel voor, Mijnheer de Voorzitter, dat het Bestuurscollege zich onverwijld in verbinding stelt met de Elmar, t.a.v. de wijken, die beantwoorden aan de eisen van artikel 4 der Concessie, zodat aansluiting van deze wijken onmiddellijk kan worden overgegaan, terwijl men overeenstemming tracht e te bereiken t.a.v. de garantiestelling t.o.v. de overige wijken, zodat deze op korte termijn zouden kunnen worden aangesloten op het elektriciteitsnet.
Verder, Mijnheer de Voorzitter, wens ik het Bestuurscollege in overweging te geven te bewerkstelligen, dat omtrent nieuwe voorwaarden en tarieven, met de Elmar overleg wordt gepleegd zulk een overleg kan juist nu geschieden, nadat 5 jaren zijn verlopen en er bijzondere omstandigheden zich voordoen.
Mijnheer de Voorzitter, wat betreft de brief, die voorgesteld werd door het lid Werleman, kan ik mij daarmede verenigen, Mijnheer de Voorzitter, alleen wanneer in de laatste zin gesteld zal worden: "gestreefd zal worden de elektrificatie van deze wijken ten spoedigste plaats te doen vinden", niet in 3 jaren, Mijnheer de Voorzitter, waarom moeten wij ons binden, waarom moeten wij het zover in de toekomst stellen, drie jaren? Er moet een poging worden aangewend, dat deze leidingen zo spoedig mogelijk aangesloten kunnen worden.

Mijnheer de Voorzitter, dan heeft de heer Finck gemeend, dat deze zaak in een politieke sfeer is gebracht, omdat het verzoekschrift gericht is aan de Raad. Mijnheer de Voorzitter, nu, het is algemeen bekend, de bepaling, die een ieder zich zou kunnen wenden tot de Eilandsraad, tot het Bestuurscollege, tot de Staten, zelfs tot de Kroon, dat is het petitierecht. Daardoor hoeft een zaak niet in een politieke sfeer te worden gebracht. Maar bovendien, Mijnheer de Voorzitter, wat is politiek? Alles is politiek! Het is juist door politiek dat zij ook aan deze verlichting zullen komen. Het is door politiek dat de heer Finck daar zit om vanavond daarover te oordelen en te spreken. Mijnheer de Voorzitter en dan meent de heer Finck te beweren, dat juist door de fraktie, die vroeger aan de Regering was en die medegewerkt zou hebben tot het totstandkomen van deze concessie nu dit verzoekschrift wordt beaamd.
Mijnheer de Voorzitter, laat mij dit zeggen, opdat de heer Finck ervan kennis draagt. Deze concessie, Mijnheer de Voorzitter, werd verleend bij Gouvernementsbeschikking dd. 15-1-1950 # 1080. De bevoegheid concessies te verlenen, was destijds niet gedelegeerd aan het toenmalige College van Algemeen Bestuur, zodat noch het C.V.A.B., noch onze Partij, die, toendertijd tot de Regeringspartij behoorde, enige bemoeienis daarin had, noch kon hebben gehad, Mijnheer de Voorzitter. Bovendien werd door onze Partij toen de gehele onteigening van Electra ter tafel werd gebracht, daartegen gestemd en ook had onze Partij gestemd tegen het verlenen van een concessie aan de Elmar. Dus om ons nu te komen tegenwerpen, dat wij zouden hebben medegewerkt tot het totstandkomen van deze concessie, met opname van artikel 4, Mijnheer de Voorzitter, dat is helemaal uit den boze.

DE HEER J. GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, ook ik wens een steentje bij

te dragen bij de behandeling van deze zaak.
Mijnheer de Voorzitter, ik moet eerlijk zeggen, ik vind deze hele zaak maar een politieke stunt. Er zit iemand in deze zaal, Mijnheer de Voorzitter, die eigenlijk het woord niet mag voeren in deze zaal en ik mag ook zijn naam noemen, ik denk, dat hij daar geen bezwaar tegen zal hebben. Het is de heer Coco Erasmus, die daarzit, Mijnheer de Voorzitter, het is op zijn voorstel, dat het Bestuurscollege opdracht heeft gegeven, meer dan zes maanden geleden, Mijnheer de Voorzitter, aan Dienst Openbare Werken, om met een behoorlijk plan naar voren te komen, zodat het Bestuurscollege ook in staat zou zijn aan de Eilandsraad een behoorlijke plan in te dienen, zodat Coco dus op het bewuste rekwest, 6 maanden voor is. Als men dus over politiek wil gaan spreken, bereiken wij niets maar het is op zijn initiatief dat het Bestuurscollege een opdracht heeft gegeven aan Dienst Openbare Werken, om met een behoorlijke plan voor de dag te komen zodat het Bestuurscollege in staat zou zijn bij de Eilandsraad met een geheel afgeronde plan voor de dag te komen. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER M. CROES: Mijnheer de Voorzitter, oorspronkelijk was ik niet van plan om over dit onderwerp het woord te voeren, maar nu voel ik me toch gedwongen, dit te doen.
Omtrent de brief voorgesteld door de heer Werleman, kan ik mij ermee verenigen, maar, zoals de heer Eman heeft gezegd, wij moeten ons niet binden aan een bepaalde tijdslimiet en het zou ook van onze kant niet elegant zijn om deze 151 personen, tot over 3 jaar aansluiting op het elektrisch net in het vooruitzicht te stellen, dus ik wil bij het Bestuurscollege of liever bij de Raad aandringen om de bewoording te veranderen en dan zal ik mij volledig hierbij aansluiten. Verder, Mijnheer de Voorzitter, heeft de heer Geerman iets zeer merkwaardigs beweerd vanavond. Hij heeft beweerd, dat de heer Erasmus 6 maanden geleden opdracht zou hebben gegeven aan het Bestuurscollege om, aan Openbare Werken beter gezegd, om een onderzoek in te stellen naar de uitbreiding van het lichtnet op Aruba. Mijnheer de Voorzitter, dit gaat mij te boven. De heer Erasmus is geen lid van de Eilandsraad en uit dien hoofde kan ik ook niet zien, hoe hij opdrachten kan geven aan het Bestuurscollege. Mijnheer de Voorzitter, voorts is de heer Geerman zeer kort van herinnering. Indien de opdracht van de heer Erasmus 6 maanden geleden was verstrekt, dan was een opdracht van de Eilandsraad reeds eerder verstrekt, 9 maanden geleden, bij de behandeling van de Begroting voor het dienstjaar 1960. Toen heeft zowel de heer Werleman aan deze zijde, als mijn persoon erop aangedrongen dat het Bestuurscollege zo spoedig mogelijk met de Elmar in onderhandeling treedt en indien mogelijk, zelfs een voorstel tot garantie-stelling aan de Elmar doet, teneinde zo spoedig mogelijk tot elektrificatie van het Eilandgebied te komen. Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER O.S. HENRIQUEZ, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, tegen de concept-brief voorgesteld door het lid Werleman, eventueel gewijzigd, zoals voorgesteld door andere leden, bestaat geloof ik van Bestuurszijde geen bezwaar.
Overigens, werd door diverse leden opgemerkt, dat men vindt, dat men nogal lang gewacht heeft met deze brief van het Bestuurscollege en men vraagt zich af: waarom nú pas; ook werd de vraag naar voren gebracht, wie eigenlijk de eerste is geweest, die dit aanhangig heeft gemaakt.
Mijnheer de Voorzitter, ik geloof, dat het niet van belang is om te weten te komen of uit te maken, wie dit nou het eerst aanhangig gemaakt heeft.

Ik geloof, Mijnheer de Voorzitter, waar het omgaat, het hoofdbelang is, dat deze mensen, die al zoveel jaren, zonder licht zitten, nu eindelijk eens aan elektrische stroom worden geholpen.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Britten heeft een betoog gehouden over de behoefte aan licht. Ik kan de heer Britten de verzekering geven, dat het Bestuurscollege zich zeer zeker bewust is van de urgentie en het belang van dezebehoefte. Ik geloof zelfs, dat wijkunnen spreken van de drie hoofdbehoeften van een bevolking en van Aruba in het bijzonder, n.l. water, licht en brood. Het Bestuurscollege heeft gezorgd voor water, het Bestuurscollege belooft nu om te zorgen voor licht en wij zullen ook zorgen voor brood. Wij zullen zorgen voor de verbreding van onze ekonomische basis,zodat onze mensen ook meer werkgelegenheid krijgen. Dit zijn de drie cardinale punten, de drie hoofdzaken, de drie grootste noodzaken van onze gemeenschap en ik kan U de verzekering geven, dat net zogoed als wij gezorgd hebben, dat het hele eiland Aruba water heeft gekregen, dit Bestuurscollege ook zal zorgen, dat het hele eiland Aruba licht en brood zal krijgen.
Het Bestuurscollege is niet nu pas begonnen met een brief te richten aan de Firma Elmar. Het Bestuurscollege is vanaf de eerste dag, dat zij zitting heeft met deze aangelegenheid begonnen. Maar het is inderdaad zoals de heer Finck reeds naar voren heeft gebracht, het is de concessie, die ons in de weg ligt. Deze concessie, ik wil er niet over hebben wie daar de schuld van heeft, het is helemaal niet belangrijk wie daar de schuld van draagt, maar deze concessie is zeer zeker niet in het belang van Aruba, want al deze wijken, dat die nu geen licht hebben, is te danken aan het artikel dat de heer Finck genoemd heeft, omdat deze wijken en ook de wijken, die de heer Eman zonet genoemd heeft, niet vallen onder de categorie, die voldoen aan de eisen van het minimumrendement. Daardoor verkeert de Elmar in een positie,om te kunnen zeggen: "Ik ben niet verplicht daar elektrisch licht aan te brengen". Dat is het grote struikelblok, waar het Bestuurscollege al die jaren dan bezig is geweest en wij zijn nu tot de conclusie gekomen, dat er niets anders op zit, dan dat wij gaan dokken. Het eilandsbestuur zal voor deze mensen moeten gaan betalen, (dat is dus de garantie van het rendement, waar de Elmar aanspraak op heeft) en slechts op deze manier zal dit mogelijk wezen. Dus dit gaat het eilandgebied geld kosten en dat is zeer jammer, want het Bestuurscollege vindt het niet billijk, dat terwijl deze Firma aan andere wijken misschien 50%, 60% of meer verdient op haar investering, dat zij dan een garantie moet krijgen om in andere wijken 10%te krijgen op hun investering. Volgens ons had men de elektrificatie van Aruba in zijn geheel moeten bekijken dan had er in de concessie geen sprake moeten zijn van wijken en distrikten, maar ieder had apart moeten worden bekeken. Want nu zien wij dat er wijken zijn en buitendistrikten, die misschien geen 10% opbrengen, dus krijgen zij geen licht. In de stad verdient deze firma veel meer dan 10%. En wij zijn ervan overtuigd, dat wanneer het gehele eiland geëlektrificeerd wordt, dat deze firma dan nog een behoorlijk rendement zal genieten. In ieder geval is het Bestuurscollege voornemens, om intensief deze zaak door te blijven zetten, en te trachten om van deze maatschappij gedaan te krijgen, dat, zij het dan door financiele garanties en bijdragen van het eilandgebied, deze buitendistrikten aan licht worden geholpen.
Het feit, dat hier gesproken wordt van een termijn van drie jaar, houdt verband met de feiten, n.l. men zal om al deze distrikten op korte termijn aan te sluiten, meer dan een ploeg moeten hebben, op het ogenblik beschikt men maar over één ploeg. Indien men dus die buitendistrikten

in een korte termijn wil aansluiten, dan moeten er meerdere ploegen in dienst genomen worden, daar zijn dan voormannen voor nodig, z.g. lijnmannen, lijntrekkers, maar dan echte lijntrekkers, die moeten opgeleid worden, Mijnheer de Voorzitter, want ook lijntrekkers moeten opgeleid worden en die vind je niet zomaar en de Elmar zal er zeker een paar voor nodig hebben en dan krijgen zij zoveel ploegen, dat neemt enige tijd in beslag. Bovendien moet de zaak op de kaart uitgewerkt worden, materialen moeten geleverd worden en tenslotte, het een en ander ligt nogal verspreid op het eiland. Ik geloof, dat wanneer ons dit in 3 jaar tijd lukt, (de heer Eman heeft gezegd, 3 jaar duurt te lang, Mijnheer de Voorzitter, 4 jaar is nog langer; ik geloof dat wanneer wij dit in 3 jaar voor elkaar krijgen) wij dan erg blij mogen wezen. Dat wil niet zeggen, dat het Bestuurscollege staat op een termijn van 3 jaar, als het in 1 jaar kan, dan zijn wij er natuurlijk vóór, daar is geen enkel bezwaar tegen, integendeel.
Ik geloof, dat ik hiermee kan volstaan, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER A. WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik ben blij, dat van verschillende zijde adhesie-betuigingen zijn gevoerd omtrent de inhoud van de brief. Hij is zakelijk opgesteld en alleen de opmerking werd gemaakt in de laatste alinea, dat men liever zal zien, dat "zo spoedig mogelijk", werd ingevoegd, inplaats "binnen een periode van 3 jaar". Mijnheer de Voorzitter, uiteraard bestaat er geen bezwaar hiertegen, echter wil ik alleen maar dit opmerken, dat men de mensen misschien te "happy" zal maken en dan gaat men denken,"over 6 maanden krijg ik licht" en dan krijgt men het niet, Mijnheer de Voorzitter, en dan kan men het spreekwoord gebruiken: "Veel beloven en weinig geven" (doet de gek in vreugde leven) met een variant - "Spoedig beloven en later geven" dat zal de mensen heus niet gelukkig maken. Maar, anyway, als de meerderheid erop staat, om er " zo spoedig mogelijk" van te maken, ik heb geen enkel bezwaar, Mijnheer de Voorzitter. Verder kan ik mij ook verenigen met de brief van het Bestuurscollege aan de Elmar, waar gezegd wordt, dat het Bestuurscollege garant wil staan voor het nodige bedrag, dat bijgepast moet worden om de aansluiting mogelijk te maken, Mijnheer de Voorzitter. Indertijd had ik voorgesteld, bij de behandeling van de Begroting verleden jaar, om een regeling te treffen, dat de Elmar ongeveer een derde deel zou kunnen dragen, de personen, die aangesloten wensen te worden een derde deel en het Eilandgebied een derde deel. Het schijnt, dat het Bestuurscollege verder wil gaan en de kosten helemaal dragen, Mijnheer de Voorzitter, ik heb geen enkel bezwaar indien dat kan. Ik dank U.

DE HEER L.V. BRITTEN: Mijnheer de Voorzitter naar aanleiding van wat de heer Finck zojuist heeft betoogd, wil ik hem over zijn verkeerde indruk "belichten".
Het was bij mij geenzins de bedoeling om dit onderwerp te gebruiken voor politieke verwikkeling. Ik ben hier geroepen als volksvertegenwoordiger om het belang van het volk te dienen. Als ik toendertijd in deze Raad ook zitting had gehad dan zou ik precies hetzelfde hebben betoogd voor wat bet eft het algemeen belang.
Mijnheer de Voorzitter, als artikel 4 belemmering geeft tot aansluiting van de woningen van de buitendistrikten, dan is het de verplichting van het Bestuurscollege om het gezamelijk met de Elmar te bezien om een oplossing te vinden. Ja, artikel 4 geeft een belemmering zodat deze mensen niet aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Wat dan? Moeten deze mensen dan zo blijven, jaar in, jaar uit, zonder aangesloten te

kunnen worden op de leidingnetten? Omdat artikel 4 een belemmering geeft? Hm, dan is het de volle verantwoordelijkheid van het Bestuurscollege om deze te herzien en om dat te doen.
Naar aanleiding van wat de heer Henriquez heeft gezegd, dat zij bezig zijn om water, licht en brood te geven; Ja, er is wel water gegeven maar ik kan zeggen vandaag, dat vele woningen vandaag geen aansluiting meer kunnen volhouden met het tarief. Licht! , ik hoop naar aanleiding van de brief die j.l. werd gezonden aan de Elmar, dat zo spoedig mogelijk een regeling met deze firma getroffen kan worden, om die arme mensen te helpen.
Brood! Tja, vandaag zelf kan ik zeggen: Daar lopen vele brodelozen rond. Er is geen werk voor hen. Hier wil ik het spreekwoord in toepassing brengen "Ware woorden zijn niet mooi, mooie woorden zijn niet waar". Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER E.R. FINCK: Mijnheer de Voorzitter, ik heb geenszins beweerd, dat naar aanleiding van het feit, dat de brief gericht was aan de Eilandsraad, dat daarom de hele zaak in de politiek gebracht is. Ik heb echter, naar aanleiding van het zeer theatrale betoog van de heer Britten erop gewezen, dat deze geschiedenis, deze materie gebracht wordt in de politiek, want de heer Britten, volgens mij,is begonnen het Bestuurscollege te verwijten, dat het haar schuld is, dat de mensen geen licht hebben, en dit is de zaak in politiek brengen.
Dat de heer Eman beweert, dat ik om de politiek hierin zit, en dat alles draait om de politiek, mag ik desnoods eventueel dik onderstrepen, maar er zijn zaken, waarvan het beter is, waarvan de bevolking meer profijt heeft, wanneer ze niet eerst op het politieke vlak gebracht zijn, dan wanneer ze wel op het politieke vlak gebracht worden.
De heer Britten heefthier dus een theatraal betoog gehouden om te beweren, dat het de schuld is van het Bestuurscollege, dat deze mensen geen licht hebben. En wat betreft de schuldvraag, Mijnheer de Voorzitter, terecht zegt de heer Gedeputeerde van Financiën, dat het niet nodig is, dat het niet terzake is, wie de schuld draagt voor het aangaan en aannemen van deze concessie, inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, ook ik ben die mening toegedaan. Maar ik heb hierover gesproken eveneens naar aanleiding van hetgeen door de oppositie hier naar voren gebracht werd.
En heel eigenaardig klinkt het, Mijnheer de Voorzitter, als de heer Eman zegt, in een adem," wij als Regering hadden met deze zaak niets te doen. Het was de zaak van de Gouverneur. Wij hebben tegengestemd". Nou vraag ik me af, Waar heeft hij voor tegengestemd, als het niet een zaak was van de Regering? Inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, was het een zaak van de Gouverneur in 1950, maar wij hadden toen daar de Regering en de Regering had eveneens te zeggen over deze dingen. Toendertijd was het niet meer de koloniale tijdperk, dat de Gouverneur heer en meester was van de Antillen. Inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, de Regering had een even goede stem, misschien een sterkere stem dan de Gouverneur zelf, maar wie zwijgt, stemt toe. En de Regeringspartijen toen, waartoe de heer Britten en de heer Eman, behoren, die hebben meegewerkt tot deze concessie en geen concessie van 2 jaren maar van 75 jaren. Ik dank U.

DE HEER C.A. EMAN: Mijnheer de Voorzitter, gaarne zou ik willen weten wie alzo schuld zou hebben aan het totstandkomen van artikel 4 en dat het Bestuurscollege verklaard heeft ernaar te zullen streven, dat zo spoedig mogelijk tot elektrificatie van deze wijken zal worden overgegaan. Ik hoop, dat het Bestuurscollege in deze zeer dilligent zal zijn.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb beweerd, dat er bepaalde wijken zijn waaronder ik genoemd heb, Ayó, Cashero, Matividiri en Rooi Prikichi, Mijnheer de Voorzitter, omdat daar een complex van huizen ligt, van minstens twee huizen naast elkaar, die gemakkelijk aangesloten kunnen worden en die naar mijn mening, beantwoorden aan de vereisten in artikel 4. Ik zou het Bestuurscollege willen voorstellen om dit met de Elmar op te nemen om te zien of de Elmar er niet mede akkoord gaat, dat deze buurten inderdaad beantwoorden aan de vereisten in artikel 4.
Mijnheer de Voorzitter, ten opzichte van de bewering van de heer Finck, dat ik zou hebben gezegd, dat wij tegen hebben gestemd, Mijnheer de Voorzitter, wij hadden tegen de onteigening gestemd en alles wat daarmee verband hield. Toen was de Gouverneur degene, die bevoegd was concessies te geven en de Regeringspartij had daarin geen bemoeienis. Dat is zeer duidelijk, Mijnheer de Voorzitter. Dat kan Jose Geerman, die toendertijd tot de A.V.P. behoorde en eveneens daartegen heeft gestemd, vanavond bevestigen. Dus, Mijnheer de Voorzitter, vind ik het zeer misplaatst, dat de heer Finck ons dit vanavond komt tegenwerpen, niettegenstaande ik het uitgelegd had, dat de Regeringspartij en de daartoe behorende partijen geen enkele bemoeienis hierin hadden, Dank U.

DE HEER J. GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik zal heel kort zijn. Inderdaad was ik toen in de Staten en in de Staten vertegenwoordigt iemand de hele Nederlandse Antillen, zoals de Staatsregeling dat zegt en om heel kort te zijn, Mijnheer de Voorzitter had ik gestemd, maar tegen de onteigening. Ik ben iemand, die niet zo graag zou zien, dat men zomaar iets van iemand inpikt en indien dit voorstel nog vandaag voor de dag zou komen, dan zal ik nog tegenstemmen, Mijnheer de Voorzitter.
En wat de andere zaak betreft, Mijnheer de Voorzitter, wat het geachte lid Croes heeft gezegd, meen ik te volstaan, meen ik mijn doel te hebben bereikt met wat ik heb gezegd. Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER M. CROES: Ik zal niet terugkomen op wat de heer Geerman heeft geantwoord,Mijnheer de Voorzitter, want eigenlijk gaat het ook niet om, wie het eerste is, het gaat erom dat het wordt gedaan.
In verband hiermede, Mijnheer de Voorzitter, wil ik gaarne weten of het Bestuurscollege nog steeds van plan is om bij de aanbieding van de begroting, van het ontwerpsbegroting voor het volgend dienstjaar, met uitgewerkte plannen te komen voor elektrificatie van het gehele eilandgebied, zoals destijds is beloofd bij de behandeling.
In de tweede plaats, Mijnheer de Voorzitter, zal ik graag willen vernemen hoe groot de oppervlakte is van de nog niet aangesloten distriktgebieden. Natuurlijk is dit misschien moeilijk om zo maar te zeggen, maar misschien heeft het Bestuurscollege enig idee van de totale oppervlakte van de nog niet aangesloten distriktgebieden ofwel percentage van het aantal woningen op Aruba, die nog niet aangesloten zijn. Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER O.S. HENRIQUEZ, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, de heer Britten is in de tweede ronde nog even aan het woord geweest en heeft naar voren gebracht, dat het de plicht zou wezen van het Bestuurscollege om indien artikel 4 van de concessie een sta - in - de - weg zou wezen, dat het Bestuurscollege dan hier iets aan moest doen.
Het is misschien goed om zekerheidshalve, volledigheidshalve nog te attenderen, dat dit een Landszaak is en dat het Bestuurscollege als zodanig hier niets aan kan doen. Het Bestuurscollege kan zelfs niet hier-

over onderhandelen met de Elmar. Wat het Bestuurscollege wel kan doen, dat hééft het Bestuurscollege dus ook gedaan, dat is dus bij de Landsregering,beter gezegd bij de Gouverneur, deze zaak aanhangig maken. En zoals ik reeds gezegd heb, niet nu, maar reeds sinds lange tijd.

De heer Eman heeft naar voren gebracht, dat er om de 5 jaar teruggekomen kan worden op deze concessie i.v.m. tarieven en eventueel andere voorwaarden. Dat is inderdaad juist en dus i.v.m. de termijn dat in 1960 zal verlopen, dat het Bestuurscollege in 1959 de Gouverneur heeft verzocht om niet zonder meer de tarieven en de verlenging van de vergunning te bevestigen en goed te keuren, maar op voorstellen van het Bestuurscollege te wachten, omdat het Bestuurscollege nogal het een en ander had om naar voren te brengen, alvorens de goedkeuring plaats vond. Het is misschien interessant voor de heren om te weten, dat daarbij het Bestuurscollege niet alleen heeft gedacht aan elektrificatie van bepaalde wijken, maar ook aan de tarieven. Het Bestuurscollege heeft deze in de afgelopen tijd zeer grondig doen bestuderen en ik kan U ook mededelen, dat het Bestuurscollege een afgerond voorstel heeft gedaan en ingediend bij de Gouverneur. Dit wordt nu bestudeerd en zoals ik reeds zei, de onderhandelingen kunnen niet plaatsvinden door het Bestuurscollege, dus het moet van de Regering uitgaan. Maar wij hebben ons tot de Regering gewend en het is ons bekend, dat de Gouverneur een brief heeft gericht aan deze maatschappij om mede te delen, dat de tarieven en andere zaken, die moesten worden goedgekeurd voorlopig niet zullen worden goedgekeurd. Dus de Maatschappij is reeds bericht geworden, dat (laten we zeggen) het een en ander, op komst is en ik geloof zelfs dat men reeds bezig is een en ander te bespreken. Het Bestuurscollege is dus van mening, dat het alleszins mogelijk is, dat deze Maatschappij wel bereid zal zijn om de wijken, die nog niet zijn voorzien van licht, zulks alsnog te doen en op zeer korte tijd, zonder dat deze Maatschappij aan rendement zoveel zou verliezen, dat het bedrijf niet meer zeer aantrekkelijk zou wezen. Ook geloven wij, dat drastische verlagingen van de tarieven, zowel voor gewoon gebruik als voor air-conditioning zeer wel mogelijk is. Ik geloof dan zelfs, dat door de tarieven van de air-conditioning drastisch te verlagen het gebruik zodanig kan worden aangemoedigd op Aruba, dat de grotere afname de verlaging van het tarief volledig zal goedmaken en dat het bedrijf er profijt van zal hebben. Het is het Bestuurscollege niet gelukt, om dit zelf voor elkaar te boksen direkt met de Maatschappij, maar ik heb wel even, Mijnheer de Voorzitter, de Raad in kennis willen stellen van het feit,dat wij om zo te zeggen, er met man en macht aan bezig zijn, zowel dus de verlaging van de tarieven als de elektrificatie van de wijken.
Wij hebben inderdaad al een plan waar al die wijken op staan, wij weten hoeveel huizen daar in die wijken zijn, wij weten wat de kosten zouden wezen en het is inderdaad ook de bedoeling om dit de Eilandsraad aan te bieden, alleen zouden wij nu even willen wachten, om de Maatschappij de gelegenheid te geven om antwoord uit te brengen op onze brief, want de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de Maatschappij zegt: Akkoord, wij zijn bereid het te doen en dat op korte termijn, misschien dat de Maatschappij zegt: Ik heb in de laatste jaren zoveel verdiend, ik vraag geen bijdrage van het eilandgebied, wij doen het zelf. Dat zal natuurlijk helemaal mooi wezen, maar ik weet niet of we zo optimistisch mogen zijn. Maar ik zou willen voorstellen om even op het antwoord te wachten van de firma, dat lijkt mij wel zo netjes; dan is het zeker de bedoeling om dit bij de Raad in te dienen met de plannen en de berekeningen, alles bij elkaar.

Ik hoop, dat de Raad hiermee genoegen zal kunnen nemen.
De heer Eman, die heeft nog even opgemerkt, als antwoord aan de heer Finck, dat de Regering niet betrokken was bij de toekenning van de concessie, en dat zij dus alleen maar tegen de onteigening hebben gestemd. Ik wil mij niet mengen in deze discussie tussen de twee partijen, maar toch kan ik niet nalaten om mijn persoonlijke teleurstelling te uiten hier en ik spreek niet namens het Bestuurscollege maar naar mijn persoonlijke mening, dat de Regering en daartoe waren zij wel in staat en bevoegd, toen de gelegenheid niet hebben waargenomen om een eilandelijke elektriciteitsbedrijf in het leven te roepen, want dan hadden wij dat in eigen handen gehad, net zo goed als wij dat met de waterleiding dit jaar nog hebben. Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: De Algemene Beschouwingen worden gesloten. Het voorstel van het lid Werleman om de concept-brief goed te keuren, zoals voorgesteld om gewijzigd te worden door het lid Eman. Kunnen de raadsleden zich verenigen met de concept-brief?

DE HEER E.R. FINCK: Ik wou verzoeken, Mijnheer de Voorzitter, of het mogelijk is, dat deze brief ook in het papiaments gericht wordt aan die mensen, omdat het niet mogelijk is, dat van deze 151ondertekenaars er enige zijn, die de Nederlandse taal niet machtig genoeg zijn. Het ware beter dus, dat de brief in het Nederlands in het Papiamento wordt opgesteld tenminste als de Raad zich daarmee akoord kan verklaren.

DE VOORZITTER: Kunnen de Raadsleden zich daarmee verenigen?

Het lid Werleman had intussen reeds een vertaling van de concept-brief in het Papiaments opgesteld.

"En contestacion cu su peticion di fecha 7 di juni 1960 Eilandsraad tin honor di confirma recibo di mencionado peticion. Ademas Raad ta desea di informa cu e asunto aki tin completo atencion di Raad y di Bestuurscollege y cu Raad a pidi Bestuurscollege pa prepara e plannan necesario tocante electrificacion di e barionan cu ainda no ta conecta ariba e sistema di electricidad y pa entrega e plannan na Raad. Esfuerzo lo worde haci pa laga e electrificacion di e barionan aki tuma lugar mas pronto posibel.
Eilandsraad di Territorio Insular di Aruba, Gezaghebber, Sekretario.

De heer Eman gaat ermee akkoord, " met de nodige wijziging".

Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen.

6 Eilandsverordening tot wijziging van de begroting van het Bedrijf Watervoorzieningsdienst voor 1958 (2e wijziging). (Ag. no. 6010; bijlage 1960 no. 39).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming worden aangenomen.
Baten: Bladzijde 1, 2. Lasten: bladzijde 3, 4, 5, 6, 7;
Kapitaal-dienst: Ontvangsten: bladzijde 8;
Uitgaven: bladzijde 9.

Het afschrift. Het ontwerp in zijn geheel.

7. Brief van het Bestuurscollege dd. 20 juli 1960 no. 7940, betreffende bestemming van de Prins Bernhardschool te Brazil tot school voor buitengewoon lager onderwijs (Bijlage 1960 no. 40).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit ontwerp aangenomen.

8. Brief van het Bestuurscollege dd. 10 augustus 1960 no. 3887 betreffende aankoop van twee telefoonconcentrators (Bijlage 1960 no. 41).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit ontwerp aangenomen.

9. Brief van het Bestuurscollege dd. 10 augustus 1960 no. 4037 betreffende bestelling van munt-telefoontoestellen (Bijlage 1960 no. 42).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit ontwerp aangenomen.

10. Brief van het Bestuurscollege dd. 10 augustus 1960 no. 5411/7786 betreffende telefoonaansluiting voor schepen en aanleg van een publieke telefoon op het haventerrein (Bijlage 1960 no. 43).

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt dit ontwerp aangenomen.

11. Voorstel van het Bestuurscollege dd. 25 augustus 1960 no. 4705 betreffende uitbreiding van de nutriculture farm (Bijlage 1960 no. 45).

De Algemene Beschouwingen worden geopend.

DE HEER L.A.I. CHANCE: Het spijt mij, Mijnheer de Voorzitter, om weer op deze droevige geschiedenis terug te komen. Maar ik noem dit een droevige geschiedenis en volgens mijn mening, ook terecht.
Mijnheer de Voorzitter, een paar maanden geleden hebben wij F. 200.000,-- voor uitbreiding van de hydroponics-farm gevoteerd. Indertijd had ik ook bepaalde feiten naar voren gebracht, die volgens mij, (zover ik weet dan), nooit zijn onderzocht. Er zijn nooit/maatregelen genomen om de heer Robins of wie de leiding bij de hydroponics-farm heeft, te vragen of hij zijn medewerking wil geven om produkten te produceren, zodat wij het volk tevreden kunnen stellen met het geld, dat wij uitgeven van het volk; dat zij daarmee enige genoegen kunnen krijgen.
Helaas, in plaats van betere resultaten te krijgen, worden wij nog gegevraagd om F. 71.988,-- goed te keuren voor de architektenkosten bij de Dienst Openbare Werken gemaakt.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben geen deskundige, zoals de heer Robins zich graag noemt, maar ik ben een gewone "lay-man zoals hij ons noemt. En als een gewone "lay-man" ("gewone mens") heb ik al eerder hydroponics zien werken en ongeacht wat de heer Robins schrijft of zegt, kan ik niet begrijpen, waarom hij geen produkten kan voortbrengen van de farm voor het volk. Ik kan helemaal niet begrijpen, waarom de architekten-kosten F. 71.988,-- bedragen. B.v. bij de Lago hebben zij laatst een nieuwe

/enige

plant gebouwd, de nieuwe N.R.C.R., die miljoenen dollars heeft gekost en de plannen voor die plant, met uitgewerkte magneten en dat allemaal. En dat heeft slechts F. 60.000,-- gekost, als plannen met magneet en al F. 60.000,-- hebben gekost, voor een plant, die miljoenen dollars waard is, dan kan ik, Mijnheer de Voorzitter, als gewone mens "lay-man", zoals de heer Robins ons zou noemen, mij niet voorstellen, hoe plannen voor 4 hydroponics-units F. 71.988,-- kosten. Het gaat mij te boven, ik begrijp het helemaal niet.

Het volgende punt, dat ik heb, is, dat het mij wel lijkt, dat de Dienst Openbare Werken of wie die plannen ook gemaakt heeft wel een zeer grote fout begaan heeft in de cijfers bij het uitbrengen van advies aan het Bestuurscollege op deze farm, n.l. dat de uitbreiding daarvan F.200.000,- zou kosten, terwijl inderdaad de kosten daarvan twee keer zoveel zijn. Mijnheer de Voorzitter, ik zou willen voorstellen, om, i.p.v. deze F. 71.988,-- goed te keuren, voor architekten-kosten bij Dienst Openbare Werken, degene, die daarvoor verantwoordelijk is onmiddellijk zijn ontslag te geven, aangezien hij het Bestuurscollege op zo'n wijze "on the spot" (voor schut) heeft gezet.
Mijnheer de Voorzitter, ik kan mij helemaal niet verenigen met de wijze waarop advies werd uitgebracht door Dienst Openbare Werken of welke deskundige van John Hopkins University of wie dan ook uitgebracht werd in deze zaak. Ik ben helemaal tegen het advies, dat aan het Bestuurscollege is gegeven. Ook ben ik tegen de zeer hoge kosten, die aan de voorbereidende plannen hiervoor zijn gemaakt.
Verder, Mijnheer de Voorzitter, kan ik niet begrijpen, hoe wij geen geld kunnen vinden om een brug te bouwen, wat wel noodzakelijk is voor het volk, wij kunnen ook geen geld vinden voor vele andere doeleinden, die wij zeer noodzakelijk achten en dat wij wel geld kunnen vinden, geld om in een hydroponics-farm te gaan besteden, die niet aan de wensen van het volk voldoet.
Als ik niet eerder een hydroponics-farm in werking had gezien, dan zou ik alles wat de heer Robins in "Echo" of waar dan ook schrijft, of wat hij aan het Bestuurscollege zegt, misschien geloven. Maar ik heb al eerder een hydroponics in werking gezien en ik moet inderdaad zeggen, dat, indertijd, toen de hydroponics eerst begon te werken, ik zeer blij was het te zien, maar in de laatste tijd, Mijnheer de Voorzitter, blijkt mij dat de leiding of wie dan ook van de hydroponics-farm blijkbaar geen tijd voor de hydroponics heeft, misschien heeft men geen tijd meer om aan de hydroponics te besteden. Het lijkt mij, dat de mensen, die daar de leiding hebben wel veel tijd hebben te besteden om gezamelijk een chicken-agency en leden van Cabana-clubs te worden, i.p.v. aan het werk van de hydroponics-farm tijd te besteden en te werken ten goede van het volk.
Mijnheer de Voorzitter, ik zou graag aan het Bestuurscollege voorstellen om een Commissie van Toezicht in te stellen uit deze Raad, liever één lid van elke partij, die van tijd tot tijd op de hydroponics-farm een onderzoek kan instellen. B.v. bij de Lago heeft men de z.g. "in plant feeding". Daar heeft men een concessionnaire en hij heeft de volle leiding over de"supply" van voedsel aan de mensen, die bij de Lago werken. Er is een commissie, die toezicht houdt op het voedsel en alles wat door de "mobile-cantine" wordt verkocht. Als er maar één fout wordt gemaakt, dan wordt het ter kennis van een lid van deze commissie gesteld en dat wordt opgenomen óf met de heer Baynes óf met de Direktie van de Lago om de nodige correkties daarin aan te brengen.
Ik zou willen voorstellen om zo'n commissie te benoemen, die wel de be-

voegdheid heeft om bij de hydroponics-farm zo nu en dan een check-up te maken en die misschien voorstellen naar voren kan brengen, aan het Bestuurscollege of direkt aan de heer Robins, zodat wij werkelijke resultaten van deze farm, waaraan wij zoveel geld besteden, kunnen krijgen.

Of als het niet mogelijk is een commissie aan te stellen, dat wij dan als lid in het Bestuur van het hydroponics-bedrijf vertegenwoordigd zijn. Het Bestuurscollege zegt b.v., dat de hydroponics-farm een "private enterprise" is en dat zij daarom geen toelichtingen e.d. over kan geven. Dat begrijp ik wel, maar als wij als vertegenwoordigers het geld van het volk hieraan kunnen besteden, dan moeten wij ook in een positie zijn, waar wij dan verantwoordelijkheid kunnen dragen voor het geld dat wij daaraan besteden. Daarom wil ik dringend verzoeken aan het Bestuurscollege om zo gauw mogelijk een commissie aan te stellen zodat wij toezicht op de hydroponics-farm kunnen uitoefenen.
Als ik later hier misschien tégen dit voorstel zal stemmen, dan betekent dat niet, dat ik geen vertrouwen heb in het Bestuurscollege, integendeel ik heb medelijden met de positie, waarin het Bestuurscollege zich bevindt, waar zij in deze zaak door andere gebracht is en daarmee ben ik helemaal met het Bestuurscollege eens, dat het geen kwestie is van geen vertrouwen in het Bestuurscollege, daar ik ten volle mijn medewerking graag wil geven in welk ander voorstel dan ook. Maar ook indien ik tégen dit voorstel stem, Mijnheer de Voorzitter, dan moet men dat zien zuiver als een stem van geen vertrouwen in de manier, de wijze, waarop de Hydroponics op het ogenblik wordt geleid. Dank U wel, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER L.V. BRITTEN: Mijnheer de Voorzitter, vanavond zitten wij hier weer voor een moeilijk probleem en dat is namelijk, het aanwenden van een bedrag ad. F. 261.236,-- tot uitbreiding van de nutriculture-farm.
Mijnheer de Voorzitter, ik heb gezegd een probleem, omdat wij alvorens onze goedkeuring hieraan te hechten, allereerst een grondige studie hadden moeten maken, om te zien of dit bedrijf werkelijk rendabel is.
Helaas, hadden wij geen grondige studie kunnen maken van de nutriculture-farm, omdat toen wij verzochten om de stukken te mogen meenemen om een grondige studie te maken ons de samenwerking niet werd verleend.
Mijnheer de Voorzitter, wij kunnen onze stem niet geven voor het aanwenden van deze bijdragen. Wij zouden op zijn minst eerst moeten weten of de nutriculture farm rendabel is. Ik heb de moeite genomen en een paar uren van mijn kostbare tijd besteed om even naar het Bestuurskantoor te lopen, om min of meer inzage van dit paperas te krijgen. Uiteindelijk was ik tot de conclusie gekomen, Mijnheer de Voorzitter, zo min of meer, globaal, was ik dan tot de conclusie gekomen, dat de nutriculture-farm niet rendabel is.
Mijnheer de Voorzitter, ik zal hiermee volstaan en ik zal terugkomen bij het stemmen voor dit bedrag. Ik dank U.

DE HEER D. FLEMMING: Mijnheer de Voorzitter, het is niet zolang geleden, dat het Bestuurscollege van het Eilandgebied Aruba, de Eilandsraad verzocht had voor een bedrag van F. 200.000,-- voor de uitbreiding van de Hydroponics-farm met 4 eenheden, te stemmen. Voor dit bedrag werd gestemd, nadat er vele vragen gesteld waren, zoals gewoonlijk het geval is. Enige tijd later kwam er weer een brief waarin om een bedrag verzocht werd om een stel pompen te kopen. Hiermede laat het Bestuurscollege weten, dat de pompen, die momenteel in gebruik zijn, niet meer naar behoren functioneren en dus dienen vervangen te worden door nieuwe. Zo kan men duide-

lijk zien, dat er ontevredenheid begint te heersen in deze Raad, betreffende de procedure van het Bestuurscollege, dat geregeld geld voor de Hydroponics-farm verzoekt.
Enkele leden van de P.P.A. hebben enige vragen gesteld omtrent de hydroponics-farm. Dit is een teken, dat zij ook ontevreden beginnen te worden. Na al deze onkosten hadden wij erop gerekend, dat alles gereed zou zijn en wij slechts op produkten van de Hydroponics-farm zouden kunnen hopen, zodat er zelfs van deze produkten naar Trinidad en Amerika geëxporteerd konden worden en zodoende geen tomaten meer besteld hoefden te worden uit Porto-Rico om onder het merksoort "Vita-Veg" verkocht te worden.
Mijnheer de Voorzitter, laatst is weer een brief van het Bestuurscollege aan de Eilandsraad gericht, met verzoek van F. 261.236,--, omdat het eerder verzochte bedrag van F. 200.000,-- niet toereikend is geweest voor het uitbreiden van de hydroponics-farm.
Dit is ál te erg. Hierbij liet het Bestuurscollege ons duidelijk zien, dat machtiging tot het verkrijgen van de F. 200.000,-- van de Raad een soort spel is geweest. Nu er thans weinig problemen zijn en alles kalm is, heeft het Bestuurscollege wederom besloten geld aan de Eilandsraad te verzoeken, toegevende dat de berekening van het bedrag zeer laag was en het bedrag van F. 261.236,-- nodig wordt geacht om met de werkzaamheden verder te gaan.
Dit noem ik een schandaal. Geld van de bevolking te gebruiken, zonder rekening te houden. En dit laat ook blijken; dat het Bestuurscollege ons als een soort instrument gebruikt om steeds maar te stemmen voor grote bedragen.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben van mening, dat hieraan een einde moet komen. Ik wil alsnog toevoegen, dat onze fraktie er helemaal niet mee eens is met de procedure van het Bestuurscollege en dat wij genoodzaakt zijn, tegen te stemmen en dat degene, die vóórstemt verantwoordelijk is voor deze incopetente gang van zaken. Ik dank U.

DE HEER D.G. CROES: Mijnheer de Voorzitter, op tafel ligt de brief van het Bestuurscollege, betreffende het uitbreiden van de Nutriculture-farm te Paradijs. In het verleden heb ik gesproken betreffende deze Nutriculture-farm; bij de behandeling van de begroting heb ik wederom gesproken, betreffende dezelfde farm. En hedenavond ben ik van plan, nogmaals mijn mening naar voren te brengen.
Mijnheer de Voorzitter, alweer wordt de Raad benaderd met een voorstel van het Bestuurscollege om gelden te voteren t.b.v. de hydroponics-farm en wel deze keer, inplaats van de reeds gevoteerde F.200.000,- nog een extra bedrag van F. 261. 236,--
Onlangs heeft de Raad voor de aanschaffing van enige pompen reeds een bedrag van F. 11.500.-- moeten opbrengen. Mijnheer de Voorzitter, de gang van zaken bij de hydroponics-farm heeft ons de ervaring bijgebracht, dat het ook niet zal blijven bij deze laatste bedragen van F. 11.500,-- en F. 261.236,--. Wanneer men overgaat tot gunning van de aanbesteding van de uitbreiding zullen er meer kosten te maken zijn en ik voorspel, dat onze Raad weer zal worden benaderd met voorstellen om meer gelden t.b.v. deze farm beschikbaar te stellen. Als ik zelfs zeer oppervlakkig uit het hoofd zomaar naga hoeveel gelden niet reeds aan dit projekt is besteed, dan kom ik tot een bedrag van F. 750.000,-- met deze F. 461.266,-- tot een totaal bedrag van F. 1.211.236,--. En hierbij, Mijnheer de Voorzitter, heb ik nogniet geteld de lening van F. 120.000,-- door het Eilandgebied renteloos aan de heer Robins verstrekt. Het grote totaal zal dan

dit zijn F. 1.211.236,-- en F. 120.000,-- is F. 1.331.236,--. Met dat al, met de alsnog te verwachten kosten, die op korte termijn zullen moeten worden gemaakt, kunnen wij zeker spreken van een bedrag van ruim F. 1.500.000,--. Aanvankelijk werd onze Raad voorgespiegeld, dat het hier zou betreffen een projekt van maximaal F. 400.000,-- inclusief het salaris van de heer Robins welke $ 1000 per maand was gedurende de bouwtijd die volgens het Bestuurscollege niet meer dan 3 maanden zou nemen. De bouw heeft echter een tijd in beslag genomen van ruim een jaar, gedurende welke tijd de heer Robins zijn $ 1000 per maand heeft getoucheerd.
Bij de oorspronkelijke behandeling van dit onderwerp heeft het Bestuurscollege betoogd, dat de aanwending van de F. 400.000,-- noodzakelijk was, omdat men zou moeten werken met 8 eenheden, inplaats van 4, teneinde een rendabele bedrijf te verzekeren. Het stond toen bij het Bestuurscollege vast, dat de heer Robins bij uitstek de expert was, met jarenlange ervaring, zodat deze onderneming aan geen risico was onderworpen.
Nu bijna 4 jaar later moeten wij van het Bestuurscollege vernemen, dat het bedrijf nog steeds in een stadium van experiment verkeert. Nu, nadat bijna 4keer het aanvankelijk aan te besteden bedrag is aangewend. Bovendien, Mijnheer de Voorzitter, is mij ter ore gekomen, dat het Bestuurscollege, zulks zonder de Raad daarin te kennen, een subsidie van $ 2000 aan de heer Robins heeft verleend, teneinde proeven te nemen met het kweken van tabaksplanten welke proefneming totaal is mislukt.
Tot hoelang is men van plan de heer Robins te blijven "experimenteren"?
Mijnheer de Voorzitter, de Hydroponics-farm heeft geenzins beantwoord aan de verwachtingen ons door het Bestuurscollege voorgespiegeld. Integendeel, het is volgens ons een complete mislukking geworden. Dat men denkt met toevoeging van nog 4 eenheden, die zeker een half miljoen guldens zouden komen te kosten, het bedrijf rendabel te maken, is een mening, die ik niet kan delen.
Naar ik verneem, Mijnheer de Voorzitter, is over een tijdvak van anderhalf jaar het verlies-saldo van dit bedrijf F. 48,--. Dit geldt evenwel voor de heer Robins, die geen inbreng in deze zaak heeft gehad, doch niet voor het eilandgebied, voor wien het verlies tientallen duizend gulden beloopt. Naar ik heb kunnen nagaan, Mijnheer de Voorzitter, heeft de heer Robins ook niet voldaan aan de meeste zijner verplichtingen voortvloeiende uit het contakt en heeft het Bestuurscollege, noch steeds geen pogingen aangewend, om hem hiertoe te dwingen. Het spijt mij, Mijnheer de Voorzitter, maar ik kan aan dit voorstel om meer geld beschikbaar te stellen mijn stem niet geven. Dank U zeer, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER E.R. FINCK: Mijnheer de Voorzitter, ik geloof, dat wij niet lang hoeven te praten met betrekking tot het voorstel van het Bestuurscollege, omdat uiteindelijk dit voorstel geen wijziging brengt in het voorstel, dat gedaan werd bij de begroting van het dienstjaar 1960, alleen is er een wijziging in het bedrag en naar aanleiding van deze wijziging in het bedrag, 2 ton tot 4, 6 ton, wil ik U zeggen, dat ik me helemaal verenigen kan met de woorden van de heer Chance. Ik kan de gedachtengang van de heer Chance helemaal volgen, Mijnheer de Voorzitter, omdat het heel eigenaardig klinkt, dat een departement dat bij uitstek expert is in het schatten van bouwwerken een fout moet maken, waarvan het verschil hoger is dan 100%. Het bedrag wordt nu meer dan honderd procent hoger dan geraamd werd, Mijnheer de Voorzitter. Dat de heer Chance daarom zei of het niet mogelijk is, of het niet noodzakelijk is om deze man te ontslaan, Mijnheer de Voorzitter, zover wil ik niet gaan, maar ik geloof wel, dat het zaak is, om de ambtenaar of de ambtenaren, die hiermee belast waren

toch erop te doen wijzen, dat de Raad zich geenszins verenigen kan met zulk een vergissing. Wat het Bestuurscollege geantwoord heeft in haar Memorie van Antwoord, n.l. dat rekening gehouden werd bij de Openbare Werken met de schatting van prefabricated units, Mijnheer de Voorzitter, dat mag zo zijn, maar ook, daar deze mijnheer of deze heren, expert zijn op dat gebied, hadden zij moeten weten, dat prefabricated units op kleine schaal veel duurder komen dan op grote schaal. Mijnheer de Voorzitter, wij zijn daarvan geen experts, dus dit geeft de schijn, alsof men enigszins roekeloos te werk gaat, zonder genoeg acht te slaan op deze zaken. Want U zult het ons niet kwalijk nemen, als wij in de toekomst, als wij weer een schatting ontvangen van Uw Dienst Openbare Werken, dat wij gaan twijfelen en zeggen: Mijnheer de Voorzitter, is deze schatting dan wel ongeveer de juiste waarde, anders komen wij misschien straks weer voor verrassingen te staan en urenlange redevoeringen houden over de zaak zelf en uiteindelijk het bedrag goedkeuren en dan nog horen, het is 125% hoger dan geraamd werd.
Mijnheer de Voorzitter, daarom geloof ik wel, dat het juist is, om, op welke wijze door U te kiezen, deze ambtenaren of deze ambtenaar te verwittigen, dat deze Raad geenszins blij is met deze grote vergissing.
Mijnheer de Voorzitter, ook ik zou graag, waar het eilandgebied gelden gebruikt of gelden steekt in een of andere zaak, zoveel mogelijk ingelicht worden, opdat de bevolking alles weet. Maar, Mijnheer de Voorzitter, deze zaak ligt enigszins anders. Deze zaak is een particuliere N.V., waarin wij gelden gestopt hebben. Deze gelden zijn gestopt in die N.V. en het eilandgebied heeft zekere voorwaarden hieraan verbonden. Mijnheer de Voorzitter, ik geloof niet, dat wij in het openbaar nu rapporten, exploitatierekeningen e.d. van deze N.V. zomaar kunnen gaan vertellen en behandelen. Ik, Mijnheer de Voorzitter, ben het Bestuurscollege zeer dankbaar, dat het Bestuurscollege gemeend heeft het rapport te moeten stellen ter vertrouwelijke inzage ter kantore van de Eiland-sekretaris. Door het rapport daar neer te leggen, dat de leden van de Raad inzage kunnen nemen, bewijst wel, dat alles gezond is, dat er geen kwestie is om te zeggen, dat de zaak niet goed rendeert.
Mijnheer de Voorzitter, wij hebben daar kennis mogen nemen van het rapport en alleen vanwege het feit, dat dit, zoals ik reeds zei, een particuliere N.V. is, ben ik er ook geen voorstander van, dat deze zaak in het openbaar gebracht wordt.
Mijnheer de Voorzitter, ook ik vind het bedrag van F. 71.000,-- bijna F. 72.000,-- te hoog, maar ik heb opgemerkt, dat dit niet alleen is voor architekten-kosten, met andere woorden, voorbereidingen, maar dat dit bedrag ook geraamd is voor het toezicht houden van de Openbare Werken, op het uitvoeren van het werk. Inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, wanneer dit slechts was voor de architekten-kosten, dan zal ik dit bedrag inderdaad hoog vinden, vooral als het waar is, zoals door de heer Chance gezegd werd, dat voor een grote plant slechts F. 32.000,-- F. 33.000,-- betaald werd door een andere maatschappij. Maar ik zie, dat dit is én voor de architektenkosten én voor het toezicht van Openbare Werken op de bouw van dit projekt.
Mijnheer de Voorzitter; ik heb geen verstand van dit bedrag, was het F. 100.000,-- ik had het goedgekeurd, ik neem aan, dat het Bestuurscollege dus dit goed overwogen heeft en dat dit bedrag niet te hoog zal zijn.
Mijnheer de Voorzitter, ik heb een heel eigenaardig geluid, wat eigenlijk niet eigenaardig is, vanwege het feit, dat het komt van één van de leden van de overkant, maar de heer Flemming heeft n.l. geconstateerd, dat vanwege het feit, dat enkele leden van deze fraktie vragen stellen, dit be-

wijs is, dat het niet goed loopt in de Partij, dat de mensen ontevreden zijn; de leden van de P.P.A. zijn ontevreden, want zij stellen ook vragen. Mijnheer de Voorzitter, zolang deze Partij bestaat heeft de fraktie steeds gebruik gemaakt van haar recht om als volkvertegenwoordiger, (zoals de heer Britten het uitdrukte), vragen te stellen aan het Bestuurscollege en of het nou dit Bestuurscollege is of een ánder Bestuurscollege, Mijnheer de Voorzitter, de leden van deze fraktie zullen altijd de democratische weg volgen en niet blindelings "ja-broers" zijn, zoals ik het meerdere malen gemeend te hebben gezien bij andere frakties.
Mijnheer de Voorzitter, het laatste wat ik zeggen wil, (ik heb reeds gezegd aan het begin) is dat de zaak op zichzelf, het voorstel dus, geen wijziging inhoudt. Het voorstel is precies hetzelfde als U dat gedaan heeft bij de ontwerpsbegroting voor het dienstjaar 1960. Alleen is er een verschil in het bedrag.
Mijnheer de Voorzitter, wij hebben toen bij de behandeling van de begroting bij deze post urenlang gesproken. Ik herinner mij ook, dat het geachte lid Chance toen gezegd heeft, dat hij zeker voor dit bedrag zou stemmen, (wat hij ook gedaan heeft indertijd). Alleen heeft hij als voorwaarde erbij gezegd, dat van dit bedrag geen enkel cent gebruikt zou worden voor de "chickenfarm".
Mijnheer de Voorzitter, wij hebben deze woorden van de heer Chance toen niet herhaald, maar wij waren dezelfde mening toegedaan en hebben daarom deze 2 ton 6 maanden geleden goedgekeurd, uitsluitend ten behoeve van de 4 units van de Hydroponics.
Ik twijfel daarom ook niet, Mijnheer de Voorzitter, dat de heer Chance, zelf moet toegeven, dat deze fout niet gemaakt werd, door de Hydroponics-direktie, noch door het Bestuurscollege maar dat dit zuiver een fout is die gemaakt werd door Dienst Openbare Werken. Ik geloof niet,dat, indien wij daarom tegen dit bedrag zouden stemmen, (voor deze verhoging) wij goed zouden doen, omdat uiteindelijk het Bestuurscollege niet verantwoordelijk is, noch de N.V. van de Hydroponics. Wij moeten daarom consequent blijven en (hoe pijnlijk het ook is om dit bedrag te verhogen) onze stem geven tot deze verhoging tot 4.6. ton.
En wat het voorstel betreft van de heer Chance, Mijnheer de Voorzitter, ik geloof niet, datdeze fraktie tegen dit voorstel zal zijn. Ik weet echter niet precies, wat de opdracht, de taak zal wezen van deze commissie van 3 man, maar ik kan U wel zeggen, alhoewel wij het nog niet besproken hebben, dat niemand van deze fraktie tegen het voorstel zal zijn, wanneer het Bestuurscollege van mening is, dat de mogelijkheid wel bestaat om een commissie van 3 man te benoemen uit de Eilandsraad voor toezicht of controle of wat dan ook, of van advies te dienen, dan kunt U wel zeker rekenen en ook de heer Chance, dat deze fraktie wel het voorstel zal steunen.
Nogmaals, Mijnheer de Voorzitter, dit geval is geen punt van bespreking geweest in onze fraktie, maar ik heb mijn mening te kennen gegeven en ik kan U wel zeggen, dat U op mijn steun kunt rekenen, voor wat betreft de verhoging van dit bedrag.

<u>DE HEER C.A. EMAN:</u> Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van het voorstel van het Bestuurscollege om voor de uitbreiding van de Hydroponics-farm, alsnog een bedrag van F. 261.236,-- behalve de reeds gevoteerde F. 200.000,-- te besteden, moge ik het volgende willen aanvoeren. Het oorspronkelijke plan was om met maximaal F. 400.000,-- een hydroponics-farm op te richten, bestaande uit 8 eenheden, zulks om een zo rendabel mogelijk exploitatie te verzekeren. Deze hydroponics-farm zou voor Aruba

gunstige perspectieven openen, zoals de voorziening van Aruba van vers fruit en gr ente, zulks tegen lagere prijzen, deviezenbesparing, het scheppen van arbeidsgelegenheid, export-bevordering, terwijl de Hydroponics-farm een waterverbruik zou hebben van een paar honderd ton per dag en alzo een afzet mogelijk van een aanzienlijk hoeveelheid water van onze waterplant verzekeren.
Mijnheer de Voorzitter, we mogen thans constateren, dat de Hydroponics-farm aan deze verwachtingen geenzins heeft beantwoord. Het oorspronkelijk bedrag van F. 400.000,-- is thans, aannemende dat het voorstel van het Bestuurscollege wordt aanvaard, opgelopen tot een kleine 1½ miljoen. Dat Aruba van vers fruit en groente van deze farm werd voorzien kan men bezwaarlijk beweren, gezien het feit, dat de omzet van de Hydroponics farm het bedrag van F. 20.000,-- p.j. niet heeft bereikt.
De import werd hierdoor helemaal niet beinvloed, integendeel, zowel fruit als groente konden steeds worden geimporteerd tegen lagere prijzen, dan waartegen de Hydroponics-farm haar produkten van minder goede kwaliteit op de markt heeft gebracht.Het is een notoire bekendheid dat de plaatselijke importeurs b.v. verse tomaten verkopen aan de handel tegen een prijs die 10ct per pond lager ligt, dat wat de hydroponics-farm levert.
Ook is het merkwaardig, dat op Curacao, waar men geen hydroponics-farm heeft, de prijs in de klein handel per pond tomaten varieert tussen 60 en 65ct, terwijl op Aruba de prijs is 75ct per pond. Dit hebben wij te wijten aan de hogere prijs waartegen de Hydroponics-farm tomaten levert. Van deviezenbesparing is ons ook niets gebleken, zeker niet de besparing van $ 160.000,-- p.j. als door het Bestuurscollege ons in vooruitzicht is gesteld. Dat een dozijn werklieden werk gekregen hebben bij de hydroponics-farm geeft geen recht tot spreken over het scheppen van arbeidsgelegenheid. De exportbevordering moeten wij beschouwen als een misplaatste grap, daar het gebleken is en ook door het Bestuurscollege erkend, dat de Robinsfarm meerder malen tot import moest overgaan. Het voorgestelde waterverbruik van een paar honderd ton per dag is in werkelijkheid geblekenniet meer te zijn dan 45 ton per dag. Bovendien moest het Bestuurscollege de waterprijs verlagen tot F. 1,-- per ton, zulks met terugwerkende kracht, hetgeen op zichzelf een verliespost betekent.

Verder, Mijnheer de Voorzitter, wil ik mij afvragen of de heer Robins aan zijn verplichtingen voortvloeiende uit dit contrakt heeft voldaan? Benevens de winst-percentage aan het Bestuur uit te keren, zou door Robins worden betaald een bedrag van F. 1.200,-- per jaar aan huur. Voor zover mij bekend heeft de heer Robins ter voldoening hiervan nog geen cent betaald.
De lening van F. 120.000,-- aan de heer Robins, volgens contract, zou door hem thans volledig terugbetaald moeten zijn. Hierop heeft de heer Robins eveneens geen cent terugbetaald. Volgens contrakt zou de heer Robins ieder kwartaal een verlies en winstrekening aan het Bestuurscollege voorleggen en behoorlijke jaarstukken óverleggen. Ook hieraan heeft hij nimmer voldaan.
Doordat de heer Robins zijn verplichting tot betaling van de geldlening ad. F. 120.000,-- niet heeft voldaan is het mij bekend dat het eilandgebied reeds een schade heeft geleden van F. 3000,-- en alsnog schade lijdt, begroot op F. 120,-- per week. Bij het behandelen van het voorstel van het Bestuurscollege om de geldlening ad F. 120.000,-- renteloos te geven en zonder enige zekerheidstelling voor de terugbetaling te eisen van de heer Robins, hadden wij reeds beweerd, dat dit " a fonds perdu" zou zijn. Dit blijkt ons nu duidelijk, waar in artikel 29 van het con-

trakt met de heer Robins bepaald is, dat het scheidsgerecht op Aruba, volgens artikel 27, bij afwezigheid van de heer Robins, niet zal gelden. Alsdan zou de Rechter, alwaar Robins zijn werkelijk verblijf zou hebben, bevoegd zijn kennis te nemen van het geschil dat tussen partijen is opgekomen en dienaangaande te beslissen. Als de heer Robins vertrekt, Mijnheer de Voorzitter, en zijn werkelijke verblijf niet is vast te stellen, dan vrees ik, dat voor het eilandgebied in geval van geschil, alles verloren is.
Eerst zou de heer Robins volgens het contrakt een salaris genieten van $ 1000,-- per maand, zulks ingevolge artikel 2, om uitgewerkte bouwplannen, specificaties, architektonische tekeningen te verschaffen, alsmede, volgens artikel 1, om toezicht te houden op de bouw van de farm. Dit salaris zou gelden, totdat de eerste 5 units, met bijhorende inrichting, bedrijfsklaar zouden zijn. Dit was het geval in februari 1958. Wat zien wij nu gebeuren, Mijnheer de Voorzitter? Van een intussen opgerichte N.V. ter exploitatie van de hydroponics-farm is de heer Robins directeur geworden met een salaris van F. 2000,-- per maand, zegge F. 24.000,-- per jaar, dit aansluitende op een tijdstip dat zijn salaris van $ 1000,-- per maand verviel. Dit salaris van F. 24.000,-- per jaar wordt onder de exploitatie-kosten berekend. Volgens mij is dit geheel in strijd met de geest van het contrakt, daar de heer Robins een winstpercentage geniet van 33 1/3%. Bovendien zijn er een paar vreemde krachten bij deze N.V. werkzaam als administratieve krachten. Ook hun salarissen vallen onder de exploitatie-kosten. Als ook deze krachten verdienen in verhouding tot het salaris van de heer Robins, dan kan men gevoegelijk aannemen, dat het grootste gedeelte van de opbrengst onder deze heren wordt verdeeld. Onder deze hoofden kunnen de exploitatie-kosten tot in het oneindige worden gerekt.
Naar wij lezen uit het Memorie van Antwoord, blijkt uit Accountantenrapport, dat de farm met de huidige opzet net de kosten zal kunnen dekken. Hiermede is volgens ons echter geen rekening gehouden met de afschrijving ad F. 42.000,-- per jaar, noch met de interesten over het geinvesteerde bedrag welke interesten zeker F. 50.000,-- per jaar belopen, waarbij nog komt winstderving op waterlevering tegen gereduceerde prijs en kosten vanwege het eilandgebied wegens toezicht op de administratie te houden.
Bedrijfseconomisch gezien lijdt het bedrijf dus een verleid van meer dan F. 100.000,-- per jaar zulks volledig ten laste van ons eilandgebied. De heer Robins heeft niets ingebracht, de heer Robins loopt helemaal geen risico en de heer Robins staat in het geheel niet borg voor enig verlies.
Dat met de uitbreiding met vier eenheden tegen half miljoen gulden te verwachten is, dat deze zaak rendabel zal kunnen worden is ongerijmd. Zoals de gang van zaken aangeven is eerder een groter verlies te verwachten bij de uitbreiding, vooral waar het Bestuurscollege stelt, dat het bedrijf nog steeds in een stadium van experiment verkeert.
Hoe men kan verwachten, dat de Raad meer geld zal kunnen gaan besteden voor dit projekt is mij een raadsel. Mijn fraktie kan haar medewerking hiertoe niet verlenen.
Mijnheer de Voorzitter, ten opzichte van het voorstel door de heer Chance gedaan, meen ik, dat dit inderdaad aanbeveling verdient. Ik bedoel het voorstel, m.b.t. het benoemen van een commissie van Toezicht.

DE HEER J. GEERMAN: Mijnheer de Voorzitter, ik had gaarne een vraag willen stellen aan het Bestuurscollege en datis n.l. deze: Kan het Bestuurs-

college mij de verzekering geven, dat deze de laatste 4 eenheden zullen zijn?

DE HEER P. CROES: Mijnheer de Voorzitter, in de vorige vergadering heb ik uitdrukkelijk gezegd, dat ik hoopte, dat de Hydroponics nooit een fiasco zou worden. Toendertijd heb ik ook gevraagd, of het Bestuurscollege mij van de urgentie van de uitbreiding van de Hydroponics kon overtuigen. En wat zien wij vandaag? Er zijn nog geen 3 maanden voorbij en het Bestuurscollege komt weer terug om aan de Eilandsraad een bedrag van niet minder dan F. 261.000,-- te vragen.
Mijnheer de Voorzitter, ik vraag het Bestuurscollege mij vanavond te overtuigen van de urgentie en noodzakelijkheid van de uitbreiding van de Hydroponics en ook ten aanzien van de financiering van dit bedrag en ook waarom het Bestuurscollege van mening is, dat het noodzakelijk is het bedrag van niet minder dan F. 71.000,-- te gebruiken voor architektenkosten en waarom het Bestuurscollege dit niet aan de aannemer zelf overlaat?
De aannemer heeft nu eenmaal dit werk aangenomen, dus volgens mij, is het de plicht van de aannemer, voor wat de architekt betreft, zorg te dragen. Als wij zo doorgaan, dan komen wij telkenmale weer op dubbele bedragen. De aannemer vraagt een bedrag en de architekt krijgt ook een bedrag. De financiele situatie van het eilandgebied laat het niet toe, dat wij telkenmale grote bedragen als dit zomaar gaan weggeven.
Voorts, Mijnheer de Voorzitter, als het Bestuurscollege mij vanavond dan kan overtuigen van de urgentie, waarom wij dit bedrag gaan uitgeven, dan zou ik terug kunnen komen op mijn zienswijze.
Hiermede kan ik volstaan, Mijnheer de Voorzitter, ik dank U.

DE HEER A. WERLEMAN: Mijnheer de Voorzitter, indertijd werd de Hydroponics-farm, een projekt van 8 eenheden gebouwd voor een bedrag van ongeveer F. 740.000,--. Na anderhalf jaar exploitatie, dus over een periode van 1 februari 1958 tot 31 juli 1959, is gebleken, dat er een verlies is geleden, een klein verlies, van ongeveer F. 50,--. Bedrijfseconomisch gezien, dus met inbegrip van afschrijving, Mijnheer de Voorzitter, komt dit verlies echter op F. 63.000,--, ongeveer, dat is dus per anderhalf jaar, gerekend per jaar zou dat dus zijn ongeveer F. 40.000,--. De heer Eman, die komt op een bedrag van F. 100.000,--, die schijnt het beter te weten dan de Accountants, Mijnheer de Voorzitter.
Afgezien het feit, dat men vroeger vóór of tegen het projekt was, hebben wij nu te maken met deze Nutriculture-farm, zoals zij daar is, Mijnheer de Voorzitter, dus 8 eenheden, die ons jaarlijks een verlies van ongeveer F. 40.000,-- bezorgen of F. 100.000,-- zoals de heer Eman zegt, nog beter. Wij kunnen misschien verder ingaan op de meritus van het contrakt, dat indertijd werd gesloten met de heer Robins, dat geef ik graag toe, Mijnheer de Voorzitter, wij kunnen van mening verschillen omtrent de deskundigheid, de leiding en het beheer, dat door de direkteur wordt gevoerd en misschien ook gebrek aan toezicht vanwege het Bestuurscollege, Mijnheer de Voorzitter. Echter, een ding moeten wij niet uit het oog verliezen, Mijnheer de Voorzitter, en dat is, dat wij eenmaal met deze farm zitten. We hebben dat ding nu eenmaal daar. En thans moeten wij beslissen ,wat ermee gedaan moet worden. Volgens mij kunnen wij drie wegen bewandelen om tot een oplossing te komen.
Wij kunnen op de eerste plaats de zaak sluiten, de farm sluiten. Dat is een oplossing. Het gevolg hiervan zal zijn het verlies van onze investering, 1½ miljoen, (of F. 750.000,-- zegt de heer Dominico Croes, Mijn-

heer de Voorzitter) die zijn wij dan kwijt. Een aantal arbeiders zullen worden ontslagen, wij zullen geen groente meer krijgen van deze farm alles zullen wij moeten importeren uit het buitenland tegen hoge of lage prijzen (dat laten wij maar buiten) Mijnheer de Voorzitter, maar ook geen verlies meer van F. 40.000,-- of F. 100.000,-- en weg met de heer Robins, dat is wat we kunnen doen.
Een tweede mogelijkheid is, Mijnheer de Voorzitter, dat wij de farm op de bestaande basis handhaven. De zaak laten wij runnen zoals zij is. Dat schijnt, naar wat ik gehoord heb, de mening te zijn van de heer Eman en zijn partij, Mijnheer de Voorzitter, dus de zaak te handhaven zoals zij is. Niet uitbreiden, maar de zaak zo laten. Het gevolg hiervan is, Mijnheer de Voorzitter, zoals ik de resultaten van het eerste anderhalf jaar van de exploitatie ons hier gegeven zie, een verlies van ongeveer F. 40.000,-- per jaar, de heer Eman zegt nog sterker F. 100.000,-- per jaar, Mijnheer de Voorzitter, dus zonder de mogelijkheid ooit de schuld van de farm af te lossen, alleen maar verlies de hele tijd. De financiering indertijd, U weet het wel, is geschied via een lening van een half miljoen, denk ik, die wij van Nederland hebben gekregen en de rest uit de begrotingsmiddelen; daarbij kwam nog het F. 120.000,-- renteloze voorschot aan de heer Robins, Mijnheer de Voorzitter.
Dan hebben wij een derde mogelijkheid, Mijnheer de Voorzitter, en dat is het bedrijf uit te breiden met een aantal eenheden, ik zeg niet hoeveel, voldoende om het bedrijfseconomisch rendabel te maken, om de farm bedrijfseconomisch dus, met begrip van afschrijving straks, rendabel te maken. Volgens de plannen van het Bestuurscollege zou dat moeten zijn met een uitbreiding van 4 units, misschien is het ook 6 units, ik weet het niet, Mijnheer de Voorzitter, wij moeten nog een antwoord van het Bestuurscollege hierover krijgen. Dus met een uitbreiding van 50%. Dan kan men pas, volgens het Bestuurscollege, redelijkerwijze verwachten, dat de produktie van bepaalde groenten het gehele jaar door zal kunnen plaatsvinden, wat nu niet het geval is vanwege het gebrek aan voldoende eenheden om de exploitatie rendabel te maken, dus om een continu-bedrijf mogelijk te maken.

Mijnheer de Voorzitter, nu wil ik de bouwkosten even in aanmerking nemen, want deze schijnen ook niet helemaal in de haak te zijn. Indertijd hebben wij 8 units gebouwd voor ongeveer F. 740.000,-- de heer Croes zegt: F. 750.000,--, Mijnheer de Voorzitter, voor mijn berekening komt dat voordeliger uit. Thans, volgens de jongste aanbesteding kunnen 4 units gebouwd worden voor F. 389.248,--, Mijnheer de Voorzitter, en gezien de huidige hogere kosten van materialen, Mijnheer de Voorzitter, moet ik wel zeggen, dat dit bedrag door de aannemer aangeboden zeer niet ongunstig te noemen is. Dat kan men wel zeker aannemen. Natuurlijk komt er nog bij die architektenhonorarium en verschillende andere leveringen, een bedrag van F. 71.000,-- en zoveel centen, Mijnheer de Voorzitter, dat vind ik wél een beetje pijnlijk en hierbij moet ik wel opmerken, dat het vreemd is, dat toendertijd dit honorarium en verschillende leveringen niet geschat werden door Openbare Werken. Maar deze blaam kan, denk ik, het Bestuurscollege niet treffen, Mijnheer de Voorzitter, noch de Raad. En zoals ik reeds gezegd heb, laat de raming van de Dienst Openbare Werken, waarbij slechts rekening werd gehouden met de z.g. "prefabricated" units en waarbij dus geen rekening werd gehouden met de architektenhonorarium en verschillende andere leveringen, veel te wensen over. Ik kan me daarom geheel aansluiten bij wat de heer Chance gezegd heeft in dit verband.

Gezien de objectieve uiteenzetting als hiervoren en wat ik van de andere zijde heb gehoord, zie ik dan slechts één mogelijkheid om een redelijke oplossing te zoeken.
In de eerste plaats, de eerste mogelijkheid, die ik genoemd heb; ik denk niet, dat wel verantwoord is om de zaak te sluiten. Ik heb daar uit de woorden van de andere leden niets van gehoord, dus geloof ik niet, dat zij vóór zijn om de zaak te sluiten, weg - met - Robins en het hele zootje, Mijnheer de Voorzitter.
Ten tweede is het ook niet verantwoord, denk ik, als ik de heer Eman moet volgen en telkens maar een verlies van F. 100.000,-- ter tafel te kunnen brengen ten laste van het Eilandgebied. Bestaande toestand moeten wij dan, volgens de heer Eman maar aanhouden, Mijnheer de Voorzitter, dat is de tweede mogelijkheid.
De derde mogelijkheid is om de farm op een grotere capaciteit te brengen, teneinde deze rendabel te laten werken.
En hier heb ik een vraag voor het Bestuurscollege, want ik heb nergens uit de stukken kunnen lezen, dat het Bestuurscollege hierover, dat is dus over de vier units die nog bij komen,(dus in totaal dan 12 units) de Accountantsdienst gepolst heeft of er advies is ingewonnen van de Accountantsdienst en ik zou graag vernemen, wat dat advies inhoudt?

Mijnheer de Voorzitter, verder heb ik nog wel enkele vragen.
Wanneer zal het bestaande contrakt met de heer Robins aflopen?
Een tweede vraag is: Heeft de heer Robins reeds de F. 120.000,-- renteloze voorschot betaald? Zo niet, hoeveel dan wel?
Hoeveel kapitaal heeft de N.V. in dit bedrijf gestopt?
En verder wil ik ernstig bij het Bestuurscollege op aandringen om een Arubaan te laten opleiden, die als tweede man bij deze farm kan optreden.
Mijnheer de Voorzitter, ik geloof, dat dit zeer belangrijk is.
Tenslotte, Mijnheer de Voorzitter, ben ik blij te vernemen uit het Memorie van Antwoord, dat het Bestuurscollege van mening is, dat de overeenkomst met de heer Robins, hernieuwd moet worden of herzien moet worden, omdat de heer Robins de farm heeft omgezet in een N.V. Dus dan moet de overeenkomst hernieuwd worden.
Ik zou bij het Bestuurscollege willen aandringen om wanneer dit contrakt vernieuwd wordt of herzien wordt, Mijnheer de Voorzitter, dat er een bepaling daarin komt, omtrent de winst-verdeling, dus niet zoals het thans is van 1/3 voor de heer Robins en 2/3 voor het Eilandgebied, maar in dier voege, dat de N.V. slechts dat deel van de winst kan krijgen, dat evenredig is aan de totale investering van de N.V. dus niet zoals de regeling, die thans geldt.
Mijnheer de Voorzitter, verder zou ik willen vernemen, wat de looptijd zal zijn van het nieuw te sluiten contrakt en verder, Mijnheer de Voorzitter, wil ik vragen of het Bestuurscollege denkt, dat nu wij een uitbreiding gaan krijgen, wij goedkopere groenten zullen krijgen, meer zullen we zeker krijgen, daar twijfel ik niet aan, anders heeft het geen zin om de zaak uit te breiden, maar ik heb wel een andere vraag of wij ook goedkopere groenten kunnen verwachten en ook van betere kwaliteit?

Mijnheer de Voorzitter, verder kan ik mij verenigen met het voorstel van de heer Chance, om een commissie van toezicht of hoe men dat wil noemen, dat doet er niet toe, te benoemen, Mijnheer de Voorzitter, maar volgens mij moeten wij zeker enig toezicht erop hebben, want straks zal het Eilandgebied ongeveer, ik zal niet zeggen 1½ miljoen, maar zeker 1.2 miljoen in het bedrijf hebben geinvesteerd en , Mijnheer de Voorzitter,

de zaak is alleen maar toevertrouwd aan de heer Robins. Wij hebben volgens mij dan, geen enkele toezicht.
Ik denk, dat het wel juist is, dat vanwege het Bestuurscollege er enige toezicht is, ten eerste op de naleving van de bepalingen van het contrakt en ook op het doen en laten van de heer Robins op de farm.
Mijnheer de Voorzitter, ik dank U zeer.

DE HEER A.I.W. WIJNGAARDE: Mijnheer de Voorzitter, bij de vorige vergadering heb ik naar voren gebracht en een beroep gedaan op het Bestuurscollege om eens een overzichtelijke detaillering over deze uitbreiding te geven. Het was helemaal niet met het oogpunt, dat ik geen vertrouwen heb in het beleid van het Bestuurscollege of in de uitbreiding van de hydroponics-farm, maar het was meer om mijzelf en de overige leden te overtuigen, het bewijs te leveren waaróm deze uitbreiding zou moeten dienen en dat in de loop der tijden rijpe vruchten uit deze plannen zouden voortkomen. Dat heb ik meer gedaan uit ervaring, in vergelijking met andere plannen, die door dit Bestuurscollege zijn herzien en dat zij zoveel grote bedragen aan de bedrijven had verbonden, die schrikbarend klonken in de oren van vooral de oppositie-mensen, want zij heeft het niet onder stoelen of banken gestoken, maar zij hebben bazuingeschallen met propaganda hierover gemaakt en uiteindelijk is gebleken, dat het beleid werkelijk vooruitzichtelijk was en dat nu deze plannen gerealiseerd zijn, rijpe vruchten voor de gemeenschap en de garantie, die het Bestuurscollege had beloofd,voortbrengen.
Nu ik inzage hab gekregen van deze stukken, t.a.v. deze uitbreiding en het Accountantsrapport van het bestaande plan, kan ik met alle zekerheid mijn stem geven voor deze uitbreiding, omdat ik voor de zoveelste maal weer een zodanig vertrouwen heb in het beleid van het Bestuurscollege, dat ik weet, dat dit Bestuurscollege verantwoord is voor de daden, die zij stelt. Ik dank U.

DE HEER I.S. DE CUBA, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, gaarne wil ik van het woord gebruikmaken om verschillende heren leden op hun opmerkingen en vragen te antwoorden.
De meeste van de leden hebben hun vrees uitgesproken ten aanzien van de situatie van de farm. Andere hebben het een fiasco genoemd, weer andere op een andere wijze. Deze leden wil ik een eenmalig antwoord geven.
Maar voor ik hiertoe overga, wil ik enkele vragen, door enkele leden gesteld beantwoorden, Mijnheer de Voorzitter.
De heer Chance heeft door zijn woorden, willen doen uitkomen als zou de heer Robins zijn tijd niet besteden althans volledig besteden aan de leiding van de farm. Wel voor mij is het moeilijk, Mijnheer de Voorzitter, om erachter te komen of de heer Chance al dan niet gelijk heeft. Als de heer Robins zich met chickenfarm of de Cabana-club bemoeit, dan geloof ik, dat hij dat doet in zijn vrije tijd, Mijnheer de Voorzitter en ik geloof niet dat de heer Chance van mening is dat de heer Robins op de planten moet gaan zitten om voordeel te putten uit de producten.

Velen hebben gesproken over de F. 71.000,-- voor architekten-honorariumkosten, maar als men het Memorie van Antwoord even doorleest, dan kan men zien, dat deze niet alleen voor honorarium-kosten zijn, maar ook voor direkte-leveringen. De direkte-leveringen beslaan een bedrag van F. 44.000,-- en dus moet van die F. 71.000,-- het bedrag van F. 44.000,-- afgetrokken worden voor direkte-leveringen, welke bestaan uit granito en permicolite, die ze gebruiken voor vulling van deze bedden.

De heer Chance en andere leden hadden het over het benoemen van een commissie van toezicht op de farm en ook om een lid te benoemen uit de Raad, een door het Bestuurscollege aan te wijzen lid als lid in het Bestuur van de farm. Het is moeilijk nu te beloven, dat wij dit zullen doen, Mijnheer de Voorzitter, want dat heeft zijn "pro" en "tegen". Wij kunnen het wel in studie nemen, Mijnheer de Voorzitter, en zien of het mogelijk is of wij een lid kunnen benoemen in het Bestuur van de N.V.
De heer Chance had ook medelijden met het Bestuurscollege. Ik geloof, dat dat de persoonlijke mening is van de heer Chance, want ik geloof niet dat de andere leden van dezelfde mening zijn, n.l. dat men medelijden moet hebben met ons. Wij doen ons werk en ik geloof, dat de heren, leden ook gestemd hebben voor de farm en ik zie niet in waarom zij medelijden zouden moeten hebben met ons, daar zij ook mede de verantwoordelijkheid dragen voor de farm.

Verschillende leden hadden het over de rendabiliteit van de farm. Het Accountantsrapport lag ter inzage voor al de leden en ik geloof, dat zij, die het rapport hebben gelezen, moeten toegeven, dat het bedrag, het verlies dan, dat de farm geleden heeft in een periode van achttien maanden, laat zien, dat de farm niet rendabel is, maar dat met de uitbreiding van 50% of 4 eenheden, de produktie met ten minste 50% opgevoerd zal worden en de farm/vanzelfsprekend rendabel zal maken, want de exploitatie-kosten van de farm zullen niet met zo'n groot bedrag opgevoerd worden maar de produktie wel.
De heer Britten, sprekende over het Accountantsrapport, had het over "papperassen". Mijnheer de Voorzitter, ik kan het wel begrijpen, dat wanneer men zo'n rapport in handen krijgt en men er niets van begrijpt, dat men dan wel over"papperassen" moet spreken. Het waren heel wat papieren, Mijnheer de Voorzitter, maar als men er geen kennis voor heeft, dan is het hopeloos, dan moet men ze wel voor "papperassen houden.
De heer Flemming had het over ontevredenheid van de kant van de P.P.A.-fraktie, daar men hier opmerkingen naar voren brengt en ook vragen stelt. Ik begrijp dit eigenlijk niet, Mijnheer de Voorzitter, want wij zijn allemaal hier om opmerkingen te maken en om te laten horen, wat wij van mening zijn; wanneer de heer Chance vragen stelt of inlichtingen vraagt, dan geloof ik niet, dat dit op ontevredenheid rust, maar dat hij er iets over weten wil. Daarom stelt hij vragen, Mijnheer de Voorzitter.
De heer Flemming had het ook over, dat zijn fraktie bezwaren zal hebben en tegen zal zijn om dit bedrag op te brengen, maar, Mijnheer de Voorzitter, dat waren ze altijd, het zal vanavond niet de eerste keer zijn dat ze tegen dit projekt zijn, want zij hebben altijd tegengestemd, dat is dus geen nieuws voor vanavond.
De heer D.G. Croes heeft vanavond zijn mening naar voren gebracht, maar het is weer als in het verleden, het gaat weer over dezelfde bezwaren. Zo vanavond weer, Mijnheer de Voorzitter.
Hij had het/ook over, dat het Bestuurscollege van het begin af voorgesteld had om met acht units te beginnen, daar wij met vier units een verlies zullen lijden. Maar het is niet zo, Mijnheer de Voorzitter, wij hadden voorgesteld, van het begin af om met minstens acht eenheden te beginnen inplaats van 12, want van het begin af had de heer Robins om twaalf eenheden gevraagd en daar de heer Robins had gedacht dat hij met acht eenheden toch kon beginnen en misschien toch geen verlies lijden, hebben wij er maar acht gebouwd. En nu zien wij echter, volgens het Accountantsrapport, dat hij gelijk had, want als wij destijds twaalf eenheden hadden gebouwd, dan zou hij geen verlies hebben geleden.
/dan /er

Hij had het ook over het 4 jaar - bestaan van de Hydroponics-farm, maar volgens het Accountantsrapport had hij kunnen zien, dat het nog geen twee/ is dat de Hydroponics-farm bestaat.
De heer Dominico G. Croes had het ook over de mislukking en dat de farm niet aan de verwachting beantwoordt. Ja, dat is zijn mening, Mijnheer de Voorzitter, want wij geloven niet , dat het niet naar verwachting is uitgevallen, want zoals hij het in het rapport heeft kunnen lezen, heeft de farm niet met zo'n groot verlies gewerkt.

De heer Finck had het zoal over, Mijnheer de Voorzitter, dat de raming nu meer dan honderd percent hoger ligt en dat de persoon, die de raming heeft gemaakt, erop attent gemaakt moet worden, dat het zo niet kan doorgaan. Maar, Mijnheer de Voorzitter, deze raming werd gemaakt naar wat de 8 eenheden ons vroeger hebben gekost, zonder pakhuizen en zonder laboratorium
De heer Eman, Mijnheer de Voorzitter, had het over de kwaliteit van de produkten van de farm, dat deze niet van de beste kwaliteit zouden zijn en dat groenten, die ingevoerd worden, van betere kwaliteit zijn. Dat betwijfel ik, Mijnheer de Voorzitter, want ik geloof niet, dat de heer Eman wanneer hij tomaten eet, weet of hij tomaten van de Hydroponics eet of van het buitenland, want op de tomaten staat het niet gemerkt of zij van de Robins-farm zijn of niet. En de heer Eman spreekt zich zelf tegen, Mijnheer de Voorzitter, want hij beweert dat de groenten, die ingevoerd worden op Aruba goedkoper worden verkocht hier op het eiland, dan de produkten van de hydroponics en tegelijkertijd zegt hij, dat de prijzen voor groenten of tomaten op Curacao goedkoper zijn dan op Aruba, maar deze zelfde soort groenten worden ook daar vanuit het buitenland ingevoerd, Mijnheer de Voorzitter, zodat ik niet kan inzien, hoe de prijzen goedkoper kunnen zijn, dan op Aruba.
Hij had het ook over, dat de export van groenten vanuit Aruba, een grap was, want tot nu toe hadden wij niet kunnen uitvoeren. Maar, Mijnheer de Voorzitter, als de farm van 8 units te klein is, is het moeilijk om ook uit te voeren.
Over de lening van de heer Robins, Mijnheer de Voorzitter, hadden verschillende leden gesproken en zij willen weten of deze reeds betaald is? Mijnheer de Voorzitter, eigenlijk had deze lening al betaald moeten zijn. Maar, Mijnheer de Voorzitter, als de heren beter in het Accountantsrapport hadden gekeken, dan hadden zij kunnen zien, dat de heer Robins nog F. 50.450,-- moet betalen, waar de lening F. 120.000,-- was.
De heer Eman had het ook over een salaris van F. 2000,-- die de heer Robins krijgt, als direkteur. Mijnheer de Voorzitter, het is moeilijk voor mij om in te zien hoe de heer Eman eigenlijk zo'n vraag kan stellen, daar ik niet geloof, dat hij van mening is, dat de heer Robins voor de N.V. kan gaan werken, zonder een salaris. Of de andere heren vreemdelingen, die daar werken salarissen hebben, kan ik nu niet zeggen; ik kan het wel nagaan, maar vanzelfsprekend moeten zij ook een salaris hebben.

De heer Geerman die wil de toezegging hebben, dus hij wil van ons de verzekering hebben, dat deze vier eenheden de laatste zullen zijn.
Mijnheer de Voorzitter, dat is een verzoek, waar men moeilijk aan kan voldoen, want mocht later blijken, dat de farm goede winsten gaat maken met deze uitbreiding, dan verdient het zeker aanbeveling om hem groter te maken om meer winst te maken, Mijnheer de Voorzitter.
De heer Porfirio Croes wil hebben, dat het Bestuurscollege hem ervan over-

/ jaar

tuigd, dat de uitbreiding noodzakelijk is.
Het spreekt vanzelf, dat het noodzakelijk is. Wij hebben door het Accountantsrapport laten zien, dat wij uit moeten breiden om winst te maken met de farm.
Over de architekten-kosten had de heer Croes het erover, dat de aannemer dat moet betalen. Maar misschien weet de heer Croes niet, dat bij aanbesteding het uitgesloten was dat de honorariumkosten in de prijs moeten zijn inbegrepen, anders hadden deze maatschappijen dit bedrag ook bijgevoegd in de prijs.
De heer Werleman had het erover of het Bestuurscollege er zeker van is, dat bij uitbreiding extra winst zal worden gemaakt.
Mijnheer de Voorzitter, als wij als leken zo bezien, dan kunnen wij wel uitmaken, dat wanneer de produktie met minstens 50% opgevoerd wordt, de winst dan ook evenredig met 50% opgevoerd zal worden.
Ook had de heer Werleman gaarne, dat wij hem mededelen, wanneer het contrakt met Robins afloopt. Ik geloof, dat er een clausule is in het contrakt, dat het nu al zou aflopen.
Mijnheer de Voorzitter, ik geloof, dat ik hiermede op al de vragen van de leden geantwoord heb. Dank U

<u>DE HEER F. WERNET, GEDEPUTEERDE:</u> Mijnheer de Voorzitter, het spijt mij om hier te zien, dat wanneer het Bestuurscollege de Raad benadert voor de uitbreiding van een en ander, er zo lang over te maken zoveel tijd hieraan te gebruiken, want volgens mij is het niets abnormaals. Ik moge even een vergelijking maken met de Telefoondienst, waar ik ook verschillende heren of althans meerdere malen terug ben gekomen bij de Raad voor uitbreiding, voor meer kapitaal en dan hebben wij niet zoveel tijd hieraan verbruikt. Dit, Mijnheer de Voorzitter, geeft mij aanleiding om te denken, dat men hier de zaak niet reëel beschouwt, maar dat men doelbewust (of misschien onbewust) maar volgens mij doelbewust dead-set is tegen de Hydroponics en als men eenmaal in zo'n staat verkeert, dan valt er weinig woorden te gebruiken om de ander te overtuigen, want hier staan wij voor een zaak, die reeds daar is en dan is het zaak om het reëel te beschouwen, reëel moeten aanpakken en volgens mij, zoals de heer Werleman reeds gezegd heeft, bestaan er maar drie mogelijkheden, de zaak opdoeken en een grote verlies lijden, zo blijven doorgaan en wij halen het nooit of uiteindelijk, volgens mij het verstandigste wat er overblijft en dat is om door te zetten om het rendabel te maken. Dank U.

<u>DE HEER O.S. HENRIQUEZ, GEDEPUTEERDE:</u> Mijnheer de Voorzitter, ik zou graag even de heer Werleman willen beantwoorden, die vroeg of de Accountantsdienst en Financien om advies werden gevraagd in verband met de uitbreiding. Het advies is vandaag ingewonnen. Het is bij Financien geweest en het advies was gunstig,dat door deze uitbreiding de omzet wordt verhoogd en daartoe afschrijving mogelijk zou zijn om het rendement op te voeren.Dat heeft trouwens de heer de Cuba reeds uiteengezet. Er is geen advies gevraagd van de Accountantsdienst, want aan de Accountantsdienst wordt uiteraard geen advies gevraagd op dingen, die nog gebeuren moeten. De Accountantsdienst die verricht zijn controle-werk steeds op reeds - bestaande administraties. Er is dus in elk geval financieel advies ingewonnen en het was gunstig.

<u>DE HEER L.A.I. CHANCE:</u> Mijnheer de Voorzitter ik kan mij niet goed verenigen met de heer Wernet, n.l. dat wij te veel tijd hieraan besteden. Liever wil ik mij aansluiten bij de heer de Cuba, dat het wel ons goed

recht is om vragen te stellen, om met vragen naar voren te komen, alsmede suggesties verbandhoudende met deze aangelegenheden.
Als wij de denkbeelden van de heer Wernet volgen, dan hoeven wij hier alleen maar als robots te komen om de voorstellen van het Bestuurscollege goed te keuren. Daarom wil ik liever het oordeel van de heer de Cuba volgen en ook wil ik aan mijn vriend aan de overkant, de heer Flemming mededelen, dat hij geen "bright ideas" moet krijgen of zich geen illusies hoeft te maken over het feit, dat ik vragen aan het Bestuurscollege stel, ik vind het mijn goed recht om vragen hierover te stellen, vooral als het gaat om zaken, waarmee ik helemaal niet eens ben, dan denk ik dat ik goed op mijn plaats sta om vragen te stellen en indien ik later vóór of tegen stem, vind ik ook dát mijn goed recht om dat als vrij mens te doen, want niemand trekt de touwtjes voor mij en ik ben er zeer trots op dat ook te verklaren, zodat er geen aanleiding bestaat, dat men zich ideeën in het hoofd gaat halen, dat wij ontevreden zouden zijn met ons Bestuurscollege, integendeel, ik ben zeer tevreden met het werk, dat het Bestuurscollege verricht. B.v. het werk dat verricht is bij het totstandkomen van de Waterplant, ten tweede het Hotel, de plannen waar nu aangewerkt wordt, daar ben ik zeer tevreden over die plannen, die door het Bestuurscollege uitgevoerd worden. En zo in deze zaak ook, ik ben niet ontevreden met de handelswijze van het Bestuurscollege, ik heb reeds verklaard, ik ben tegen de leiding van de Hydroponics-farm, want volgens mijn mening gaat men zich met andere zaken bemoeien, i.p.v. met de wèrk uitvoering van de Hydroponics-farm.

Vele andere leden, Mijnheer de Voorzitter, hebben het gehad over het rapport, dat men wil zien. Zeker heb ik ook de gelegenheid gehad om dit rapport in te gaan kijken, maar ik heb het niet genomen, want ik stel mij niet zozeer op rapporten, ik stel mij ook niet zozeer op het feit, of de heer Robins een miljonair of wat dan ook door de Robins-farm wordt, (ik wens hem er geluk mee, als hij het zover kan brengen), maar wat ik wel wil zien, is, dat wij tomaten en andere vruchten op de markt krijgen, dat de bevolking de produkten kan krijgen als wij geld hieraan gaan besteden. Ik ben wel blij te zien, dat vele andere leden het eens zijn met het voorstel om een Raad van Toezicht in het leven te roepen, die de toezicht of controle uitoefent op het werk, dat bij de Hydroponics-farm wordt verricht. Mijn idee van een Raad van Toezicht is om een drietal leden uit de Eilandsraad te benoemen, die kunnen toezien of de voorschriften van het contrakt nageleefd worden/en dat produkten van de farm op Aruba worden verkocht, voordat men dat gaat uitvoeren naar het buitenland, want ik weet zeker dat de heer Robins of zo iets wil gaan produceren voordat hij tomaten of iets anders produceert, omdat hij die naar het buitenland kan sturen, om er meer geld mee te verdienen. Als het zijn persoonlijke zaak was, zou ik er mee eens zijn, want iedereen wil meer geld verdienen, maar juist daar het hier gaat om geld van het volk, belastinggeld, waar wij hiervoor gaan voteren, wil ik zien dat wat aan profijt hiervan mocht komen, ten goede van de bevolking van Aruba komt en niet in de zak van één man terecht komt.
B.v. in juni stond er een advertentie in een van de plaatselijke kranten, dat een nieuwe soort tomaat te Paradijs is uitgevonden en dat zo'n tomaat spoedig op de markt zou komen, maar verleden week heb ik de heer Robins opgebeld om te vragen, wat er met zijn tomaat gebeurd is en hij zei mij hierop, dat hij teleurgesteld was en dat hij het niet op de markt kan brengen. Wel als men kuikentjes uit Curacao wil hebben, dan kan men bij de heer Robins terecht, want hij is daar agent voor.
/en dat er wel gewerkt wordt op de farm

Ik zou op het ogenblik liever zien, dat wij het geld, laten we zeggen F. 200.000,-- gaan besteden, of zelfs F. 220.000,-- of F. 230.000,-- gaan besteden om twee units uit te breiden en indien er inderdaad goed wordt geproduceerd, dat wij dan later de andere twee units bouwen.
Ik hoop ook, Mijnheer de Voorzitter, dat het Bestuurscollege wel mijn voorstel kan overnemen en, als het mogelijk is, vanavond verklaren, dat zij een commissie van toezicht zal benoemen, zoals ik voorgesteld heb, om toezicht uit te oefenen op de Hydroponics-farm, want als deze commissie dan werkelijk bestaat, dan zal de heer Robins weten, dat iemand bevoegd is om toezicht te houden en dan zou hij misschien meer tijd aan de farm gaan besteden. Dus ik zou wel graag zien, dat het Bestuurscollege een verklaring hieromtrent kan geven; want ik denk, dat het zeer noodzakelijk is, dat wanneer wij geld uitgeven namens de bevolking aan een of ander projekt, dat de bevolking daarin vertegenwoordigd is. Als ik mij niet vergis, dan is dat bij de "Aruven" zo, dat er een lid van de Regering, of van het Bestuurscollege, in ieder geval van het Eilandgebied Aruba inzit en ik kan niet goed inzien, waarom het in dit geval niet gedaan zou kunnen worden. Als het Bestuurscollege ons kan verklaren, dat zij wel dit voorstel wil overnemen en een commissie van toezicht benoemen en als zij ons kan verzekeren, dat dit de laatste keer is dat zij hier komt vragen om geld voor de Hydroponics-farm, tenzij de heer Robins wel produceert, dan ben ik bereid mijn hoofd te buigen en mijn stem hieraan te geven, want we kunnen de farm niet zomaar opgeven en zeggen, dat het een fiasco is en ons er niet meer mee bemoeien, want we hebben daar al geld aan besteed en we kunnen dat niet zo verloren laten gaan. Bij mij gaat het dan ook niet om het bedrag, want bij de eerste eenheden, was het zo, dat één eenheid F. 91.600,-- heeft gekost. Als wij dit nieuwe voorstel gaan overrekenen dan zien we, dat een eenheid ongeveer F. 100.000,-- gaat kosten. Dus dit is niet onredelijk, gezien het feit dat de kosten omhoog zijn gegaan, maar bij mij gaat het om de wijze waarop de Hydroponics-farm wordt geleid en dat men misschien geen tijd heeft om een goede leiding te geven. En dat is misschien ook de reden, waarom wij geen produkten op de markt kunnen krijgen, althans niet genoeg kunnen krijgen van de Hydroponics-farm.
Dus het gaat niet om het bedrag, het gaat niet om de kwestie van geen vertrouwen in het Bestuurscollege, het gaat er bij mij om, dat ik geen vertrouwen heb in de mensen, die thans de leiding bij de Hydroponics-farm hebben. Wel als er een commissie in het leven geroepen kan worden om er toezicht te houden, dan ben ik wel bereid om hieraan mee te werken. En zelfs als het nodig is, wanneer het blijkt een succes te zijn, zoals b.v. in geval van de Waterplant, die werkelijk een succes is, als er morgen 10 miljoen nodig mochten zijn om het uit te breiden, als het verantwoord is, dan ben ik direkt bereid mee te werken, zo ook de Hydroponics-farm of welk projekt dan ook, maar dan moeten wij er voor zorgen, dat het Eilandgebied Aruba ook erin vertegenwoordigd is en dat deze uitgaven verantwoord zijn.
Bij de laatste keer, dat ik gestemd heb, had ik gezegd, dat ik gaarne zou zien, dat het Bestuurscollege erop toezag, dat het geld alleen maar voor uitbreiding van de Hydroponics-farm zou worden gebruikt en niet voor een chicken-farm. Deze keer ben ik weer van mening, dat het geld alleen maar voor de uitbreiding van de farm wordt gebruikt en nog sterker dan vroeger, daar de heer Robins laatstelijk "chicken-agent" is geworden.
Dank U wel, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER L.V. BRITTEN: Mijnheer de Voorzitter, ik heb zeer aandachtig ge-

luisterd naar de woorden van diverse leden. Op de eerste plaats kan ik mij verenigen met het voorstel van de heer Chance. Als de heer Finck het rapport van de Accountantsdienst werkelijk gelezen en goed gevolgd had, dan zou hij zeker, indien er voor dit bedrag vanavond gestemd moet worden, tégenstemmen.
Uit de woorden van de heer Werleman kan ik concluderen, dat hij het rapport ook niet heeft gezien, anders zou hier vanavond een heel ander muziek laten horen.
De heer de Cuba beweert, "Tja, je krijgt zo'n stuk in je handen-----, en je begrijpt het niet,---". Volgens mijn bescheiden mening, Mijnheer de Voorzitter, is het juist het tegenovergestelde, want als de heer de Cuba dat bewuste stuk had gelezen en goed had begrepen wat erin staat, dan zou hij zeker vanavond voor ons hier niet zo'n dwaze letanie voorlezen.

Ja, een aap kijkt in een spiegel en blijft even ver".
Als de heer de Cuba het rapport had gelezen en begrepen en toch is hij van mening, dat de Nutriculture-farm nu wel rendabel is, dan begrijp ik niet, hoe de heer de Cuba zijn bedrijf kan uitoefenen met winst.
Mijnheer de Voorzitter, nogmaals, indien er voor dit bedrag gestemd moet worden, dan zal ik tegenstemmen, want ik heb het rapport van de Accountantsdienst gelezen en mijn conclusie is, dat er voortdurend een verlies is geleden. Ik dank U.

DE HEER D. FLEMMING: Mijnheer de Voorzitter, met belangstelling heb ik geluisterd naar de woorden van de heer Finck. Wat de heer Finck tracht te doen, is de zaak omdraaien en ook heb ik met belangstelling geluisterd naar de woorden van de heer Werleman.
De heer Werleman heeft gezegd, dat wij de Hydroponics-farm niet hoeven te sluiten. Maar wij hadden niet gezegd over sluiting van de Hydroponics farm, maar wel kunnen wij niet elke zes maanden voor grote bedragen stemmen.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Gedeputeerde de Cuba heeft gezegd, dat wij altijd tegen waren. Dit is ook geen nieuws. Beter op tijd, dan te laat.
Over de heer Chance wil ik zeggen, dat ik zeer dankbaar ben voor zijn mooie woorden, maar er is ook een spreekwoord, dat zegt: "Luister niet naar mijn woorden, maar kijk naar mijn daden".
Er wordt maar steeds meer geld geinvesteerd in de Hydroponics-farm;geld van de belastingbetalers, maar het Bestuurscollege heeft geen tijd om aandacht te besteden aan al die slechte wegen in de buitendistrikten en ook niet aan electrificatie in de buitendistrikten.
Het Bestuurscollege moet zeer voorzichtig zijn, en zij moet zich realiseren, dat er einde moet komen aan dit spel van Sinterklaas.
Wij, als oppositie moeten ons distantieren van elke zware last, die wordt gelegd op onze bevolking. Laten we eerlijk zijn met de bevolking en niet schuilen achter donkere wolken.
Mijnheer de Voorzitter, het zou misdadig zijn, als wij vóór dit voorstel zouden moeten stemmen. Ik dank U

DE HEER D.G. CROES: Mijnheer de Voorzitter, met belangstelling heb ik naar woorden van de vorige sprekers geluisterd, alsmede de antwoorden van Gedeputeerde de Cuba op de diverse vragen, die gesteld zijn in deze Raad.
Ik moet vanavond de heer Chance gelijk geven, dat hij medelijden heeft met het Bestuurscollege maar hij moet meer specifiek zijn, ik geloof, dat de heer Chance beter gezegd zou hebben, dat hij medelijden heeft met de betrokken Gedeputeerde, die zojuist aan het woord was. Want uit de

antwoorden van de heer de Cuba heb ik kunnen constateren, dat de heer de Cuba geen kennis heeft genomen van het contrakt, noch van het Accountantsrapport, want als de heer de Cuba kennis had genomen van het contrakt en ook van het Accountantsrapport, dan had de heer de Cuba de oppositie vanavond gelijk moeten geven, want wij zijn naar voren gekomen met cijfers, verschillende cijfers zijn natuurlijk gekomen uit het Accountantsrapport, alsmede uit het contrakt.
In zijn betoog heeft de heer de Cuba gezegd, dat ik slechts mijn méning naar voren had gebracht vanavond en dat ik in het verleden ook slechts mijn mening naar voren heb gebracht.
Mijnheer de Voorzitter, ik moet de heer de Cuba zeggen, dat het vanavond over een ander onderwerp gaat. In het verleden heb ik mijn mening naar voren gebracht met betrekking tot de hydroponics-farm of meerdere malen gesproken over de Hydroponics-farm. Maar, Mijnheer de Voorzitter, ik heb in het verleden nog niet gesproken omtrent het onderwerp van vanavond. In het verleden hadden wij kans gekregen om kennis te nemen van het Accountantsrapport, maar daar de oppositie het verzoek had gedaan in het verleden om inzage te krijgen van het Accountantsrapport, daarom hebben wij erook gebruik van gemaakt en wij hebben er kennis van genomen en ik zal U garanderen, Mijnheer de Voorzitter, ik moet U garanderen, dat de oppositie dan ook kennis heeft genomen van het Accountantsrapport, alsmede van het contrakt en ook alles heeft begrepen. Want juist daarom zijn wij vanavond ook gekomen met cijfers, cijfers, die correkt zijn, cijfers, die men niet kan tegenspreken, cijfers, die voor zichzelf spreken, dus ik ben zeer teleurgesteld met de antwoorden van de heer de Cuba.
Verder heeft de heer de Cuba mijn betoog van vanavond niet tegengesproken.

Er rijst een vraag hier; destijds werd aan de heer Robins een subsidie gegeven van F. 2000,-- om proeven te nemen met het kweken van tabaksplanten. Is het een mislukking?
De heer de Cuba heeft beweerd, dat dat een mening van mij is, maar ik moet de heer de Cuba verzekeren, dat de oppositie vanavond niet hier gekomen is om alleen maar met meningen naar voren te komen, misschien beweert de heer de Cuba zo, maar vanavond is de oppositie voorbereid en heeft ook getoond, niet alleen met "mening" maar ook met de cijfers, waar zij vanavond mee naar voren gekomen is.
Ik ben blij, dat de heer de Cuba niet in staat is vanavond de vragen van de oppositie te kunnen beantwoorden.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Croes heeft in zijn betoog gezegd, dat de heer Robins niet aan de eisen van het contrakt heeft voldaan en hij heeft ook gevraagd of het Bestuurscollege met bewijzen naar voren kan komen om de urgentie van deze plannen of voorstel te staven, dat hij dan wel bereid zou zijn zijn zienswijze te herzien. Ik ben echter van mening, dat het Bestuurscollege vanavond niet bereid is de urgentie van de plannen te bewijzen, daarom ben ik ook niet bereid vanavond mijn steunte geven aan het voorstel van het Bestuurscollege. Ik dank U.

DE HEER E.R. FINCK: Mijnheer de Voorzitter, de heer Chance is al twee keer aan de beurt geweest, dus ik geloof, dat hij niet meer in de gelegenheid zal zijn om weer te spreken, daarom wil ik van de gelegenheid gebruik maken, nu ik het wel kan om hetgeen de heren gezegd hebben, als zou de heer Chance gezegd hebben, dat hij medelijden heeft met het Bestuurscollege, zonder meer, dat dit verdraaien is van de woorden van de heer Chance. De heer Chance sprak over het feit, dat de indruk gewekt was, alsof het Bestuurscollege de schuld had van de verkeerde schatting van het bedrag van

twee ton inplaats van vier komma zes ton. Dáarop heeft de heer Chance gedoeld, naar aanleiding van de fout, de vergissing, die gemaakt was door een derde, lijkt het alsof het Bestuurscollege hieraan debet is, daarom zegt hij, dat hij in dit geval medelijden zou hebben met het Bestuurscollege, maar niet zoals de heren beweren, als zou de heer Chance in het algemeen gezegd hebben; "Ik heb medelijden met het Bestuurscollege".
Ik wil dat even rechtzetten, ik hoop, dat de heer Chance mij niet kwalijk zal nemen, dat ik dit doe, omdat ik weet, wat hij toen gezegd heeft.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb reeds in de eerste ronde mijn mening naar voren gebracht. Wij hebben gezien en gehoord van verschillende leden,dat gedurende de 18 maanden dat dit bedrijf reeds in werking is een verlies geleden is van F. 48,-- zonder afschrijving, En aangezien de N.V. in de toekomst zal móeten afshrijven, moet de output, de produktie van dit plant verhoogd worden en de produktie kan niet verhoogd worden, wanneer er niet meer units zijn. Daarom is het verantwoord, dat wij nu reeds deze farm uitbreiden. En deze uitbreiding kan gebeuren, zoals het Bestuurscollege zegt op de meest goedkoopste wijze door vier units bij te bouwen. De bouw van deze 4 units werd indertijd reeds aangenomen door deze Raad, zoals ik reeds zei in de eerste ronde, dit is slechts een wijziging in het bedrag. Geen van ons hier in deze Raad vinden dit bedrag goed, wij zijn er geen van allen gelukkig mee maar we staan voor het feit en zoals de heer Werleman reeds gezegd heeft, zijn er drie wegen te bewandelen: opdoeken, doorgaan of verruimen. En de beste van deze drie is verruimen, Mijnheer de Voorzitter, wanneer een van de leden van deze Raad of het nu van deze kant is of van de andere kant, mij zou kunnen overtuigen, dat een ander voorstel opdoeken, sluiten of er zo mee doorgaan, dat dát de juiste weg zou zijn, dan ben ik een van de eerste die hieraan zou willen medewerken.
Mijnheer de Voorzitter, betreffende het voorstel van de heer Chance; (hij had het over een commissie van toezicht) heb ik reeds gezegd, dat dit voorstel onze sympathie draagt en ik wil wel de garantie geven, dat deze fraktie sympathiek staat tegenover dit voorstel.
Mijnheer de Voorzitter, aangezien dit een particuliere vennootschap is, is het moeilijk om zo à bout portant dit voorstel aan te nemen, omdat een dergelijk toezicht een zekere grens moet hebben. En deze grens kunnen wij moeilijk vanavond gaan bepalen. Het toezicht zal misschien zijn op de lonen, die er betaald worden, maar ook op andere zaken, daarom geloof ik niet, dat het raadzaam is om reeds nu dit voorstel in stemming te brengen, maar de heer Chance, die vroeg om de mening van het Bestuurscollege. Uiteindelijk zal ook deze fraktie haar stem moeten geven aan dit voorstel en daarom wil ik namens de fraktie verklaren, dat wij zeker sympathiek staan tegenover het voorstel en bereid zijn in een volgende vergadering hierover te spreken en bereid zijn om onze goedkeuring te hechten aan dit voorstel. Ik dank U.

DE HEER C.A. EMAN: Mijnheer de Voorzitter, na hetgeen reeds hierover is gezegd, zal ik trachten zeer kort te zijn.
Mijnheer de Voorzitter, als ik het betoog van de heer Werleman goed heb kunnen volgen dan benadert hij mijn cijfers volkomen. Hij spreekt van F. 64.000,-- verlies over $1\frac{1}{2}$ jaar of zegge 40 of F. 42.000,-- per jaar, hetgeen ook door mij is gesteld. Maar daarbij rekent de heer Werleman niet de interesten over de geinvesteerde gelden, welke interest nu zeker F. 50.000,-- per jaar belopen, waarbij nog gevoegd moet worden de winstderving op de waterlevering tegen gereduceerde prijs van F. 1,-- per ton

Om de redenering van de heer Werleman te volgen zouden we telkens meer gelden moeten voteren voor een uitbreiding als blijkt, dat de farm weer niet rendabel zou blijken te zijn. De eerste levering van het Bestuurscollege was immers, dat aan de hand van het advies van de heer Robinsdé expert bij uitstek - de farm met 8 eenheden rendabel zou zijn. Mijnheer de Voorzitter, nu blijkt ons uit het Accountantsrapport, dat dit niet zo is, maar door het Eilandgebied een verlies wordt geleden van zegge F. 63.000,-- over 1½ jaar of F. 42.000,-- in 1 jaar, zonder erbij te rekenen de interesten, die over de geinvesteerde gelden zouden moeten worden betaald en zonder erbij te rekenen de winstderving op de gereduceerde prijzen van F. 1,-- per ton water.
Mijnheer de Voorzitter, het antwoord van Gedeputeerde de Cuba vind ik zeer teleurstellend. De heer de Cuba, Mijnheer de Voorzitter, heeft mij niet geantwoord op de verlaagde prijs van F. 1,-- per ton. Ik had bevestiging of ontkenning daarvan gewenst. Daarop heb ik geen antwoord kunnen krijgen. Evenmin heeft de heer de Cuba mij antwoord gegeven omtrent het bedrag van F. 1.200,-- dat de heer Robins benevens een zekere winstpercentage aan het Eilandgebied zou moeten betalen per jaar. Ik heb beweerd, dat deze F. 1.200,-- verschuldigd door de heer Robins, door hem niet is betaald geworden. Ik zou bevestiging of ontkenning hiervan wensen te horen, F. 1.200,-- per jaar voor huur benevens de winstpercentage. De heer Robins moet aan het Eilandgebied afdragen 66 2/3% winst plus F. 1.200,-- huur per jaar. Deze F. 1.200,-- huur heeft de heer Robins volgens mij niet betaald!
Omtrent de lening, Mijnheer de Voorzitter, ten bedrage van F. 120.000,-- die de heer Robins, volgens contrakt, thans reeds terugbetaald zou moeten hebben, zegt de heer de Cuba dat hierop F. 54.000,-- zou zijn betaald. Mijnheer de Voorzitter, ik heb het rapport.............

<u>DE HEER I.S. DE CUBA, GEDEPUTEERDE:</u> Mijnheer de Voorzitter, de heer Robins is thans nog F. 50.450,-- schuldig op deze lening.

<u>DE HEER C.A. EMAN:</u> Mijnheer de Voorzitter, hoe zou hij F. 50.450,-- schuldig kunnen zijn, terwijl de heer de Cuba zelf toegeeft, dat hij tegen deze tijd het gehele bedrag van F. 120.000,-- betaald zou moeten hebben? Dus op deze geldlening is door de heer Robins tot nog toe geen cent betaald.

<u>DE HEER I.S. DE CUBA, GEDEPUTEERDE:</u> Hij heeft reeds het overgrootste deel betaald, Mijnheer de Voorzitter.

<u>DE HEER C.A. EMAN:</u> Neen, in het rapport staat, (dus bij het uitbrengen van het rapport), dat de gehele F. 120.000,-- door de heer Robins reeds verschuldigd <u>wás</u> en dat het bedrag opeisbaar <u>ís.</u>
Volgens het contrakt, Mijnheer de Voorzitter, zou de heer Robins een verlies- en winstrekening bij het Bestuurscollege moeten indienen en bij deze behoorlijke jaarstukken overleggen.
Ik heb gevraagd of dit is geschied, ik beweer van niet. In het rapport heb ik gelezen, dat de jaarstukken, ingeleverd door de heer Robins, de naam niet kunnen dragen van jaarstukken te zijn en dat hij geen enkele verlies- en winstrekening tot nog toe aan het Bestuurscollege heeft overgelegd. Ik wil bevestiging of ontkenning hiervan horen.
Verder, Mijnheer de Voorzitter, heb ik beweerd, dat, doordat de heer Robins in gebreke is gebleven om de F. 120.000,--, die thans reeds opeisbaar zijn, aan het Eilandgebied voldoen, het Eilandgebied reeds een schade

heeft geleden van F. 3000,--, volgens het rapport en dat het Eilandgebied nog schade lijdt, begroot op F. 120,-- per week. Ik wil ook hiervan bevestiging of ontkenning.
Tevens heb ik beweerd, Mijnheer de Voorzitter, dat het scheidsgerecht, waarvan artikel 27 melding maakt, niet meer zou gelden bij afwezigheid van de heer Robins. Dat wanneer de heer Robins van hier vertrekt, de bevoegde rechter zal zijn, de rechter van zijn werkelijk verblijf, in dit verband, Mijnheer de Voorzitter, heb ik de opmerking gemaakt, dat wanneer het werkelijk verblijf van de heer Robins niet is na te gaan, het Bestuurscollege in elk geschil steeds de verliezende partij zal blijken te zijn.
Voorts heb ik beweerd, Mijnheer de Voorzitter, dat bij goedkeuring van de N.V., die de exploitatie van de Hydroponics thans ter hand zal nemen, de heer Robins als direkteur is benoemd met een salaris van liefst F. 24.000,-- per jaar. Hierop vermocht de heer de Cuba mij als antwoord te geven, dat dat vanzelfsprekend is. Het is helemaal niet vanzelfsprekend, Mijnheer de Voorzitter, integendeel het is in strijd met de geest van het contrakt met de heer Robins. De heer Robins zou 33 1/3% van de winst krijgen. Nu krijgt hij, indien er winst gemaakt wordt, behalve die winst van 33 1/3%, nog een salaris van F. 24.000,-- per jaar.
Ik wou weten of de zaak erzo voor staat of niet. Ofschoon ik reeds de heer Werleman van repliek hebgediend ten opzichte van het geleden verlies en afschrijven van F. 42.000,-- per jaar, zou ik thans de categorische vraag willen stellen aan de Gedeputeerde de Cuba, of het niet waar is dat bedrijfsekonomisch dit bedrijf een verlies heeft geleden van F. 63.000,-- of F. 64.000,-- in 18 maanden, zonder daarbij te rekenen de interessen over de geinvesteerde bedragen en zonder daarbij in aanmerking te nemen de winstderving, die men lijdt wegens de gereduceerde prijs van F. 1,-- per ton water aan Robins te leveren.
Op deze vraag, Mijnheer de Voorzitter, nodig ik de heer Gedeputeerde de Cuba mij alsnog van antwoord te dienen.

<u>DE HEER J. GEERMAN:</u> Mijnheer de Voorzitter, soms kan men aardige, prettige dingen in de Raad horen. Vanavond zijn uit de bus gekomen experts van financiën, op ekonomisch gebied, etc, etc. Mijnheer de Voorzitter, er zijn zeer veel woorden vanavond hier verspild. Men kan de hele avond doorgaan met ontkenning of bevestiging, maar het eindresultaat zal zijn, dat de heren toch zullen tegenstemmen. Omdat ik niet zo op de hoogte ben van de financiele of ekonomische zijde heb ik de vraag gesteld, misschien was ik niet duidelijk genoeg geweest, Mijnheer de Voorzitter, of mét die 4 units men niet weer zal terugkomen in de Raad er om meer units bij te vragen.
Daarmee heb ik bedoeld, Mijnheer de Voorzitter, of de zaak dan rendabel zal worden, met die 4 units? Het Bestuurscollege heeft, naar ik meen, in het verleden (ik geloof, niet positief gezegd) maar wel gemeend, dat met 8 units de zaak rendabel zou worden. En nu stel ik een positieve vraag: Met die 4 eenheden zal de zaak dan positief rendabel zijn ? Dat is mijn vraag, Mijnheer de Voorzitter, ik dank U.

<u>DE HEER P. CROES:</u> Mijnheer de Voorzitter,met veel aandacht heb ik geluisterd naar de antwoorden van Gedeputeerde de Cuba.
Alhoewel ik enigszins met hem eens kan zijn wat betreft de noodzakelijkheid van de uitbreiding van de Hydroponics, tot mijn teleurstelling kan ik niet 100% eens zijn met hem, wat betreft de urgentie. Als hij nogmaals mij vanavond kan overtuigen van de urgentie van de uitbreiding, dan zeg ik

weer wat ik straks had gezegd, (er was geen sprake van "herziening"), namelijk, dat ik op mijn zienswijze zal terugkomen.
Mijnheer de Voorzitter, wat de toezicht betreft, heeft de heer Gedeputeerde de Cuba het mij niet duidelijk gemaakt. Ik ben, helaas, geen expert op dat gebied, maar het staat als een paal boven water, dat hier iets niet recht is. De aannemers hebben het werk voor een bedrag aangenomen. Toezicht op dat werk was niet inbegrepen. Dat is het antwoord van de heer Gedeputeerde de Cuba.
Maar, Mijnheer de Voorzitter, als de aannemers inderdaad toezicht van de Dienst Openbare Werken nodig achten, dan moeten zij, als aannemers Dienst Openbare Werken betalen, niet wij.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Gedeputeerde de Cuba heeft mij niet geantwoord, wat betreft de financiering van dit bedrag F. 461.236,-- zeer terecht merk ik nu in de Memorie van Aanbieding, dat dit een aanvullend krediet zal worden. Nu rijst bij mij de vraag, Mijnheer de Voorzitter, wordt dit bedrag door een lening later gedekt of wordt dit bedrag zomaar gewoon op een suppletoire begroting opgebracht? Dit antwoord verwacht ik nog van de Gedeputeerde de Cuba.
Mijnheer de Voorzitter, oppositie is een der beginselen van de demokratie. Wanneer wij nu eenmaal in de oppositie zijn dan betekent dat niet, dat wij op alles wat het Bestuurscollege naar voren brengt, tegen zijn. De oppositie heeft zijn recht om zijn mening duidelijk naar voren te brengen. En, Mijnheer de Voorzitter, rest mij nog de laatste vraag.
Ik heb in principe geen enkel bezwaar tegen het voorstel van de heer Chance om over te gaan tot het benoemen van een toezicht-commissie, maar politiek is nu eenmaal politiek. Wij zijn hier allemaal van dergelijke politieke partijen, wij drijven hierin niets anders dan politiek en een politicus kan het voorstel niet anders aannemen, dan als een indirekte motie van wantrouwen tegen het Bestuurscollege, want het Bestuurscollege is het toezichthoudend lichaam, wat betreft de Hydroponics.
Mijnheer de Voorzitter, nogmaals verwacht ik van de zijde van de heer Gedeputeerde de Cuba antwoord op mijn vraag. Ik dank U, Mijnheer de Voorzitter.

<u>DE HEER A. WERLEMAN:</u> Mijnheer de Voorzitter, ik heb vernomen van de heer de Cuba dat wij nog steeds een bedrag van F. 50.450,--,als ik het goed heb, van de heer Robins moeten ontvangen, die al lang reeds betaald had moeten zijn. Mijnheer de Voorzitter, ik wil het Bestuurscollege vragen om dit bedrag zo spoedig mogelijk, indien nodig bij dwangschrift, in te vorderen. Als het bij de kleine man zo geschiedt, dan moet het ook bij de heer Robins kunnen. Hij moet aan de verplichtingen voldoen.
Mijnheer de Voorzitter, ik ben blij te vernemen, dat er gunstig advies is gekomen van de Afdeling Financien over deze uitbreiding.
Verder, zou, zoals het Bestuurscollege heeft gezegd, herziening van het contrakt moeten plaatsvinden. Het is hier niet helemaal duidelijk voor mij of het hele contrakt herzien zal worden of dat er slechts een nevencontrakt zal worden gemaakt. Ik wilde dit even duidelijk van het Bestuurscollege horen of het een neven-contrakt wordt of dat men het hele contrakt zal herzien en die oude dan van de ban doen en daarvoor een nieuwe plaats, Mijnheer de Voorzitter.
Verder, Mijnheer de Voorzitter, wat het toezicht betreft, ben ik blij, dat de heer Chance dit naar voren heeft gebracht. Dit is heel noodzakelijk en dit is een fout van het Bestuurscollege, dat men dit niet reeds gedaan heeft. Een commissie moet dus aangewezen worden om toezicht uit te oefenen, Mijnheer de Voorzitter. Ik begrijp wel, dat wanneer de heer

Robins zich enkel maar aan het contrakt houdt en niemand zit achter hem aan, de heer Robins dan zegt:"Ja, ik hou me aan het contrakt, maar er is niemand om mij op de vingers te tikken, als ik dit of dat doe".
Dus ik begrijp de bezwaren van de heer Chance omtrent de leiding, omdat men er geen toezicht heeft, maar dat is onze eigen fout, Mijnheer de Voorzitter, van het Bestuurscollege, van mij ook, van de Raad, die niet eerder heeft ingezien, ook van de oppositie, die dat ook nooit heeft ingezien, Mijnheer de Voorzitter.
Dus, wij zijn allemaal fout in dit opzicht en ik ben blij, dat de heer Chance dit nu heeft ingezien.
Mijnheer de Voorzitter, verder heeft de heer Eman en andere leden van zijn fraktie een en ander over mijn betoog gezegd. Ik ben het roerend eens met de heer Eman. Ik ben tot dezelfde conclusie gekomen, zij het dat hij zelfs verder is gegaan dan de Accountantsdienst, vanwege de winstderving van de waterlevering tegen gereduceerde prijs en ook rente, die betaald moet worden op het geleende bedrag, welke hij dan ook daarbij gerekend heeft, Mijnheer de Voorzitter.
En dan heeft hij gezegd, dat hij volgens mijn betoog, dan zal moeten uitmaken, dat ik bereid zou zijn om telkens maar uit te breiden. Dat is geenszins het geval, Mijnheer de Voorzitter. Het verste waar wij nu kunnen gaan, is deze uitbreiding met 4 eenheden en dat dit dan de zaak nu moet oplossen en in dit verband word ik zeker gesteund door het advies van Financiën.
Mijnheer de Voorzitter, echter heeft de heer Eman niet gereageerd op de verschillenden mogelijkheden, die ik geschetst heb, ten eerste dus: de zaak opdoeken, 2) de zaak aanhouden, zoals die is, dus met alle verliezen, die hij noemt van F. 100.000,-- per jaar of meer of 3) uitbreiden, Mijnheer de Voorzitter. Daarop is hij, misschien wijselijk niet op ingegaan, maar ik wil alsnog op de vragen, die ik gesteld heb aan het Bestuurscollege gaarne antwoord hebben, Mijnheer de Voorzitter. Dank U.

<u>DE HEER A.I.W. WIJNGAARDE:</u> Mijnheer de Voorzitter, ik heb niet veel woorden hieraan toe te voegen, ik blijf bij mijn eerste betoog en stel zodanige vertrouwen in het Bestuurscollege, dat afgezien van al die dramatische en deskundige betogingen en vragen stellen deze zaak wel tot zijn recht komt. Dank U.

<u>DE HEER I.S. DE CUBA, GEDEPUTEERDE:</u> Mijnheer de Voorzitter, de heer Chance heeft om een toezegging gevraagd voor het benoemen van een commissie van toezicht op de farm. Als antwoord kan ik de heer Chance mededelen, dat deze mogelijkheid door het Bestuurscollege in overweging zal worden genomen. Het idee is precedent en zal moeten worden bestudeerd.
Mijnheer de Voorzitter, de heer Dominico Guzman Croes had het over de mislukking van het tabak-experiment. Hoe de heer Croes op dit idee is gekomen, weet ik niet, Mijnheer de Voorzitter, daar het experiment nog niet is voltooid en derhalve niet gesproken kan worden van een mislukking.
De heer Jose Geerman of met de uitbreiding van de farm, deze rendabel zal worden. Vanzelfsprekend, Mijnheer de Voorzitter, ik heb trouwens al gezegd, dat met een uitbreiding van 50%, de produktie ook met minstens 50% zal worden opgevoerd.
De heer Porfirio Croes, Mijnheer de Voorzitter, beweert, dat hij geen antwoord heeft gekregen omtrent de urgentie van de uitbreiding om verlies te voorkomen. Vanzelfsprekend is het, Mijnheer de Voorzitter, want met de uitbreiding voorkomen wij het verlies.
Verschillende leden, Mijnheer de Voorzitter, hadden het over de financiele

aspekten van de farm. De antwoorden in dit verband wil ik overlaten aan de heer Henriquez, Gedeputeerde van Financiën, die hen van antwoord zal dienen.
De heer Werleman had het ook over het contrakt met de farm of het herzien of dat er een neven-contrakt zal komen. Er zal een neven-contrakt moeten komen, heer Werleman.
Dat is alles, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER O.S. HENRIQUEZ, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, naar aanleiding van het verzoek om over het financiele aspekt van deze zaak nadere inlichtingen te verstrekken, voorzover die nog niet bekend zijn, wens ik het volgende mede te delen. Ik kan mij overigens niet onttrekken aan de indruk, dat, vooral wat betreft de vragen van de heer Eman, deze kennelijk en letterlijk punten zijn, die door de Accountantsdienst naar voren werd gebracht in het rapport. Ik ben dan ook echt blij, dat dit rapport ter inzage werd gelegd, want hierdoor dus zijn de heren in de gelegenheid gesteld om het objektieve rapport van de Accountant te bekijken en als ik dat zo mag zeggen, dan geloof ik, dat wat de heer Eman naar voren gebracht heeft hier, dat zijn dus echt de dingen, die hij in het rapport gelezen heeft en die hem enigszins dwars zitten. Dus het kan helemaal geen kwaad, laat men het rapport maar lezen: er zijn inderdaad diverse punten in het rapport naar voren gebracht, financieel-technische zaken, waar wel een regeling getroffen moet worden. Men heeft er kennis van genomen en de heer Eman doet eigenlijk niets anders dan diezelfde punten letterlijk hier in de Raad naar voren te brengen en daar is helemaal geen bezwaar tegen om te bevestigen wat de heer Eman al weet, n.l. dat inderdaad een verlaging heeft plaatsgevonden van het tarief voor waterlevering, zoals in het contrakt was toegezegd tot F. 1,-- per ton ten behoeve van de farm. Eveneens kan ik bevestigen, dat er huur verschuldigd is van F. 1.200,-- per jaar, dat zal dus over 1½ jaar wezen F. 1.800,--. Inderdaad is het zo, dat dit bedrag wel geboekt staat, maar niet betaald is en dit komt, (en dat heeft de heer Eman er niet bij gezegd, maar hij heeft het natuurlijk wel gelezen, ik zal het dus zelf even aanvullen), omdat er nog een verschil van mening bestaat over de aanvang van dit termijn, n.l. of de huur begint te lopen vanaf het moment, dat vijf units klaar waren of vanaf het moment, dat acht units gereed waren. Er moet hierop dus nog een beslissing vallen, dus het is helemaal geen zaak, dat de heer Robins niet bereid is te betalen of niet in staat is te betalen (het bedrag is overigens zeer klein) maar het moet eerst nog geregeld worden en ik kan de toezegging geven, dat er alle aandacht aan zal worden gegeven.
Dan het rente-verlies van F. 120,-- per week, dat heeft de heer Eman ook uit het rapport en dat is niet helemaal de fout van de heer Robins, wel zou er theoretisch gesproken sprake zijn van een renteverlies, maar dat komt omdat van Overheidswege z.g. M.T.O. (machtiging tot ontvangst) werden uitgeschreven, die foutief waren, die waren niet gebaseerd op het contrakt en nou is het administratief blijkbaar moeilijk om die M.T.O.-'s te herzien, men wou n.l. de heer Robins eerst de verkeerde bedragen laten betalen om later weer restitutie te geven, maar dat is geen normale gang van zaken, wij geloven, dat de administratie het best kan doen en wij zijn van plan die M.T.O -'s te herzien, zodat de juiste bedragen betaald kunnen worden.
Wat betreft de schuld op het voorschot, inderdaad staat de schuld nog open. Alleen is het geen F. 120.000,-- wat nog openstaat, maar F.50.450,86 staat nog open. Het had betaald moeten worden. Dus, Mijnheer de Voorzit-

ter, deze zaak moet nog geregeld worden en ik kan de verzekering geven, dat alle aandacht daaraan zal worden gegeven. Het is dan meteen ook een toezegging voor de heer Werleman.
En ten aanzien van het bedrijfsekonomisch verlies inderdaad, Mijnheer de Voorzitter, er is een werkelijk, een reeël verlies van F. 48,05 over $1\frac{1}{2}$ jaar. Zou men de afschrijving meetellen, dan komen wij op F. 63.000,-- over $1\frac{1}{2}$ jaar. En inderdaad behoren wij af te schrijven,dat willen wij ook gaan doen en daarom willen wij dit rendement opvoeren, waardoor dus bedrijfsekonomisch de zaak weer verantwoord zou worden.

Dan heeft de heer Porfirio Croes het gehad over het architekten-honorarium, wat hem blijkbaar enigszins dwars zit. Eigenlijk is dit niet eens zo belangrijk, want het is maar een boeking op de begroting van het ene hoofdstuk naar het andere. Openbare Werken is een zelfstandig bedrijf, dus wanneer die plannen ontwerpt voor een school of in dit geval, de Hydroponics-farm, dan komt er op de hoofdbegroting een uitgaafpost en dan komt er op de begroting van de Openbare Werken een ontvangstpost, het gaat eigenlijk van de ene zak naar de andere, het is eigenlijk geen uitgave. Dus er is geen sprake van een bedrag, dat uitbetaald wordt aan de Openbare Werken. Dus eigenlijk is dit niet eens zo belangrijk, financieel, maar het is natuurlijk wel zo, dat begroting-technisch die kosten behoren bij Openbare Werken, ze drukken op de Hydroponics-farm en daarom wordt dit bedrag op die post verantwoord en daarom wordt het krediet dus zodanig verhoogd.
Het is inderdaad de bedoeling, Mijnheer Porfirio Croes, om dit krediet dan suppletoir op de begroting van 1960 te brengen.

Voorts had de heer Werleman het nog over herziening van het contrakt. Ik geloof, dat de heer de Cuba hier reeds op heeft geantwoord. Het wordt dus geen herziening, maar een eventuele aanvulling.
En dan heeft de heer Werleman het in de 1ste ronde gehad over de mogelijkheid om een plaatselijke kracht op te leiden als 2e man en daar wou ik nog even op terugkomen. Dat is inderdaad de bedoeling. Wij zijn reeds bezig met pogingen om een landskind te krijgen, die hetzij reeds een opleiding heeft aan de Landbouw Hogeschool in Wageningen of hetzij deze alsnog kan volgen en dan daarbij ook nog ervaring op te doen in het Hydroponics-systeem en die dan toe te voegen aan deze farm. Dank U wel, Mijnheer de Voorzitter.

DE VOORZITTER: De Algemene Beschouwingen worden gesloten. Wij gaan thans over tot het stemmen. Wenst iemand hoofdelijke stemming?

DE HEER C.A. EMAN wenst hoofdelijke stemming.

DE HEER L.A.I. CHANCE: Hiervoor geef ik mijn stem, onder bepaalde voorwaarden: 1) dat er een commissie van toezicht t.z.t. zal komen.
2) dat dit de laatste keer is, dat deze 4 eenheden behandeld worden.
Wij dienen de heer Robins in kennis te stellen, hierover geen geld meer te komen zoeken. En ik heb steeds geen vertrouwen in de leiding, die de heer Robins aan de farm geeft, want met hem zitten wij met een kat in de zak.

DE HEER P. CROES: Mijnheer de Voorzitter, ik wens ik even mijn stem toe te lichten. Ik heb verschillende vragen gesteld en daarop antwoord gekregen. Voor mij is nu de zaak duidelijk en in het algemeen belang van het

Eilandgebied ben ik vóór.

Het voorstel wordt aangenomen met 12 stemmen vóór en 5 stemmen tegen.

Vóór stemden de leden: L.A.I. Chance, P. Croes, O.S. Henriquez, A. Werleman, I.S. de Cuba, M. Henriquez, M. de Cuba, F. Wernet, J. Geerman, E.R. Finck, F.S. Kelly, A.I.W. Wijngaarde.

Tegen stemden de leden: C.A. Eman, D.G. Croes, M. Croes, L.V. Britten, D. Flemming.

12. Voorstel van het Bestuurscollege dd. 26 augustus 1960 no. 7120 betreffende aanleg van de tweede rijbaan van de Herman Gorterstraat te Oranjestad (Bijlage 1960 no. 46).

De Algemene Beschouwingen woren geopend.

DE HEER L.V. BRITTEN: Mijnheer de Voorzitter, in dit voorstel is een bedrag gemoeid voor de aanleg van de tweede rijbaan van de Herman Gorterstraat. Principieel hebben wij geen bezwaar, maar ik wil de aandacht vestigen op de wegen daar in Socotoro, zoals Venezuelastraat, Columbiastraat, Chili-straat, Argentiniëstraat, enz.
Deze wegen verkeren in een zeer deplorabele toestand en ik wil graag zien, dat deze wegen vebeterd worden desnoods geasfalteerd. Dank U, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER P. CROES: In principe heb ik geen bezwaar tegen dit voorstel. Het is niets nieuws, het is een bestaand projekt. Hier hebben wij alleen maar een andere bestemming van krediet. Alleen wil ik het Bestuurscollege voor het volgende de aandacht vragen n.l. dat het Bestuurscollege bij de begroting 1961, met voorstellen bij de Raad kan komen om over te gaan tot het aanleggen van wegen bij de R.K. Kerk te Santa Cruz en bij de Kerk van Paradera. Die hebben nog geen asfaltweg van de hoofdweg naar de kerk, dus nu wij eenmaal hieraan beginnen, verzoek ik het Bestuurscollege aandacht te willen schenken aan de wegen naar de kerk van Santa Cruz en Paradera.

DE HEER C.A. EMAN: Mijnheer de Voorzitter, de heer Britten heeft reeds gezegd, dat wij geen bezwaar hebben tegen dit voorstel. Mijnheer de Voorzitter, in het Algemeen Verslag hadden wij gevraagd of er een stratenplan bestaat en of dit ter inzage kan worden overgelegd aan de Eilandsraad. Verder hebben wij nog gevraagd, Mijnheer de Voorzitter, hoeveel de uitvoering van de werken aan de Elleboogstraat in totaal hebben gekost? Gaarne zouden wij alsnog op deze vragen een antwoord krijgen. Er was n.l. geen Memorie van Antwoord, Mijnheer de Voorzitter.

DE HEER I.S. DE CUBA, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, de heer Britten die had het over het asfalteren of verbeteren van de Colombiastraat, de Chili-straat, de Venezuelastraat en de Argentiniëstraat. Als antwoord kan ik hem mededelen, Mijnheer de Voorzitter, dat een gedeelte van de Venezuelastraat, alsmede de Colombia- en de Chili-straat nog niet geasfalteerd zijn, daar er nog geen regeling tot wegenaanleg op deze particuliere grond werd getroffen. De Argentiniëstraat is geheel geasfalteerd.
De heer Eman had het over de kosten van de werken bij de Elleboogstraat. De raming van het werk aan de Elleboogstraat was berekend op F. 90.000,--. Door een fout in de constructie, in overleg met de Politie, konden de kos-

ten teruggebrachtworden met een bedrag van ongeveer F. 20.000,--.
De heer Eman had het over het stratenplan. Aan het stratenplan wordt gewerkt, Mijnheer de Voorzitter.
De heer Croes had het over de aanleg van een weg naar de Kerk van Santa Cruz en naar de Kerk van Paradera. Wij zullen daar ook rekening mee houden, Mijnheer de Voorzitter, voor de begroting 1961.

DE HEER P. CROES: Mijnheer de Voorzitter, ik ben zeer dankbaar, dat bij de uiteenzetting van de heer Gedeputeerde de Cuba toezegging is gedaan, dat men rekening zal houden met mijn voorstel tot aanleg van asfaltwegen naar de R.K. Kerk te Santa Cruz en Paradera en dat deze wel op de begroting van 1961 zal komen. Ik hoop, dat het Bestuurscollege er inderdaad rekening mee zal houden bij het opstellen van de begroting voor 1961.

DE HEER C.A. EMAN: Mijnheer de Voorzitter, toch bevreemdt het mij, dat ik van de heer Gedeputeerde de Cuba moet horen, dat het stratenplan thans in uitvoering is, dat men daaraan werkt. In het voorstel van het Bestuurscollege, Mijnheer de Voorzitter, kan ik lezen, dat: "in het stratenplan voor de onderhavige wijk, is de Herman Gorterweg inderdaad geprojekteerd als een dubbele rijweg en op het in voorbereiding zijnde 3-jarenplan voor de aanleg van wegen, komt deze rijweg voor". Mijnheer de Voorzitter, hieruit leid ik af, dat er een stratenplan geheel compleet klaar is, alleen is in voorbereiding een driejaren-plan voor de aanleg van wegen.
Op mijn vraag of het Bestuurscollege dit stratenplan aan de Raad ter inzage zal overleggen, heb ik geen antwoord mogen ontvangen.
Het bevreemdt mij, Mijnheer de Voorzitter, dat de heer de Cuba op het verzoek van de heer Britten heeft geantwoord, dat men niet zou kunnen overgaan tot asfaltering van de wegen door de heer Britten genoemd, omdat deze wegen particulier terrein zouden zijn. Mijnheer de Voorzitter, geheel Village is particulier terrein. En het werd van top tot teen geasfalteerd. Dus het antwoord van de Gedeputeerde de Cuba bevreemdt mij zeer.

DE HEER I.S. DE CUBA, GEDEPUTEERDE: Mijnheer de Voorzitter, de heer Eman had het over het stratenplan en hij heeft het gehad over de dubbele rijbaan bij de synagoge. Maar dit was niet in het stratenplan, maar reeds in de verkaveling geprojekteerd als een dubbele rijbaan. Dus er was niets vreemds of fout in het antwoord, Mijnheer de Voorzitter.
Wat betreft de Village, Mijnheer de Voorzitter, hadden wij eigenlijk een sanering moeten brengen met oliewegen, dat zijn geen asfaltwegen. Op voorstel van de Hygienische Dienst hebben wij deze straten gesaneerd, Mijnheer de Voorzitter. Het geval van Venezuela-, Colombia- en Chilistraat ligt anders.

Zonder hoofdelijke stemming wordt dit stuk aangenomen.

DE VOORZITTER: Wij zijn thans gekomen aan het einde van de vergadering. Ik wil de heren allemaal dank zeggen voor de opkomst en hierbij sluit ik deze vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van

De Voorzitter,

De Sekretaris,